



"POZNEJ SVÉHO SOUSEDA" POPIS A VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

ÚVOD

Tato publikace je výsledkem společné aktivity české a polské strany Euroregionu Nisa. Cílem tohoto projektu je rozšíření znalostí o sousedním národu, z hlediska vzájemných názorů, vzájemného vnímání, možnosti pokročit ve vzájemném sbližování se Čechů a Poláků a v důsledku připravenosti k rozšiřování oblastí bilaterální česko-polské příhraniční spolupráce.

Studie vychází zejména z podkladů shromážděných v rámci průzkumu uskutečněného mezi mladými Čechy a Poláky. Byla přijata věková hranice 16-27 let. Respondenty byli studenti gymnázií, středních odborných škol a vysokých škol. Na polské straně se průzkum uskutečnil v první polovině roku 2013, polská a česká část Euroregionu Nysai zahrnoval skupinu 400 lidí.

Během průzkumu dotazovaní odpovídali na různé typy otázek:

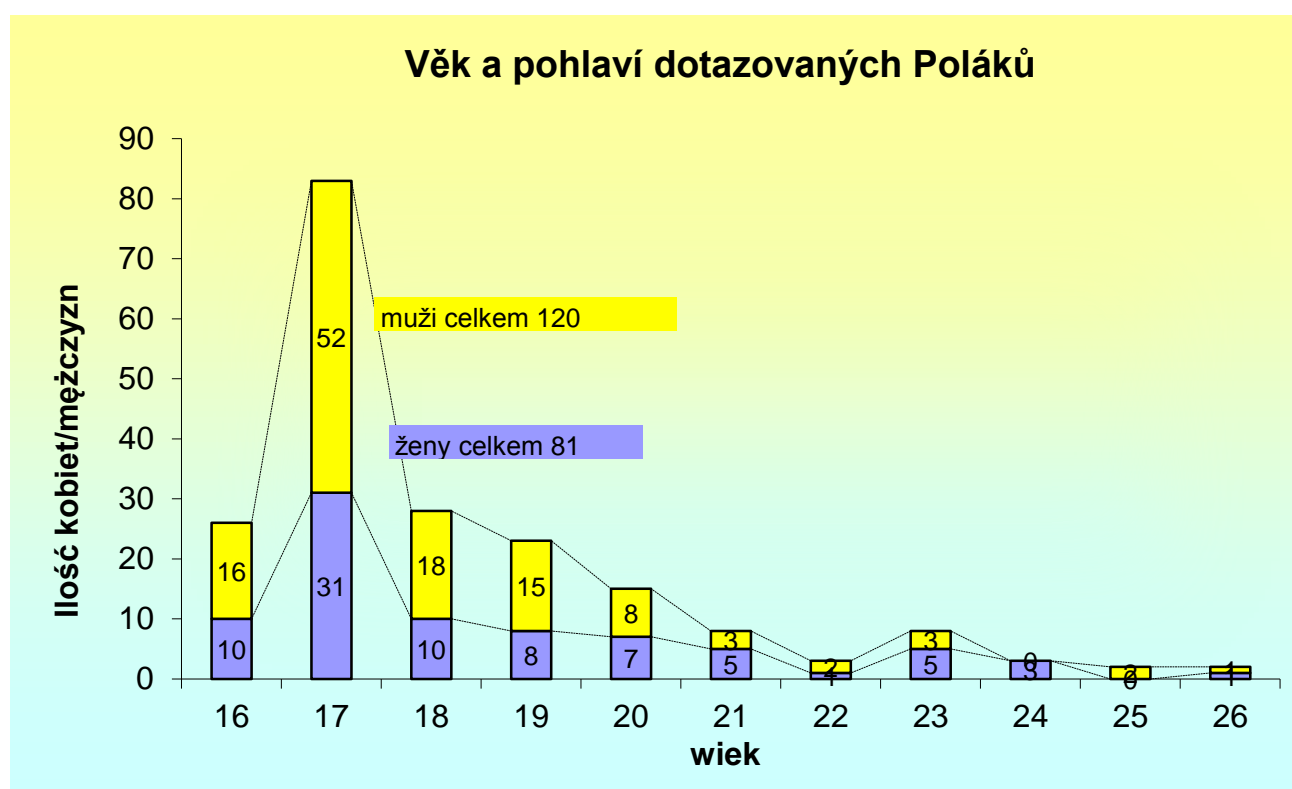
- otázky s pořadím – tento druh otázek vyžadoval seřazení odpovědí podle jejich důležitosti – první místo pro nejvýznamnější volbu a poslední pro nejméně významnou. Tyto otázky byly přínosné zejména pro stanovení hierarchie hodnot respondenta. Byly použity s cílem stanovení míry sympatie a antipatie vůči sousedům našich zemí.
- uzavřené otázky s možností doplnění vlastní odpovědi, pokud respondentovi nabízené odpovědi nevyhovovaly. Otázky tohoto typu byly použity např. u dotazů na známé hudební umělce nebo autory české a polské literatury.
- uzavřené a otevřené otázky, kde respondenti měli možnost uvést konkrétní vědomosti týkající se např. znalosti některých dat, národních hrdinů, ale i uvést turisticky atraktivní místa, vyjmenovat filmy pro dospělé a děti.
- ve dvou otázkách byla použita grafika. Úkolem bylo označit vlajku a státní znak České republiky a Polska.

Tyto metody byly použity ve snaze zjistit, jak se vzájemně vnímáme. **Dotazy se týkaly následujících oblastí:**

- jaké asociace ve vztahu ke svým sousedům mají Poláci a Češi?
- jsme ovlivněni stereotypy?
- umíme jako Slované a sousedé spolu komunikovat, resp. rozumět si?
- jaká je míra vzájemného poznání a zájmu o kulturu, historii?
- jak hodnotíme míru vzájemné sympatie a antipatie?
- navštěvujeme se vzájemně?

V dotazníku se objevily i otázky, které měly zjistit stav základních znalostí o našich sousedech. Jednalo se o uzavřené otázky, kde respondenti měli vybrat správnou odpověď, aby prokázali znalosti zeměpisu, demografie a historie.

Mezi dotazovanými Poláky většinovou skupinu tvořili muži /120:81/.



Počet žen/mužů
Věk

Konečným výsledkem průzkumu bude poskytnutí komparačních informací o znalosti sousedů, stanovení míry vzájemné sympatie a analýza toho, zda mládež z obou stran projevuje zájem o prohloubení vědomostí o sousedním národu.

I. SOUSEDSKÉ VZTAHY OČIMA ČESKÉ A POLSKÉ MLÁDEŽE

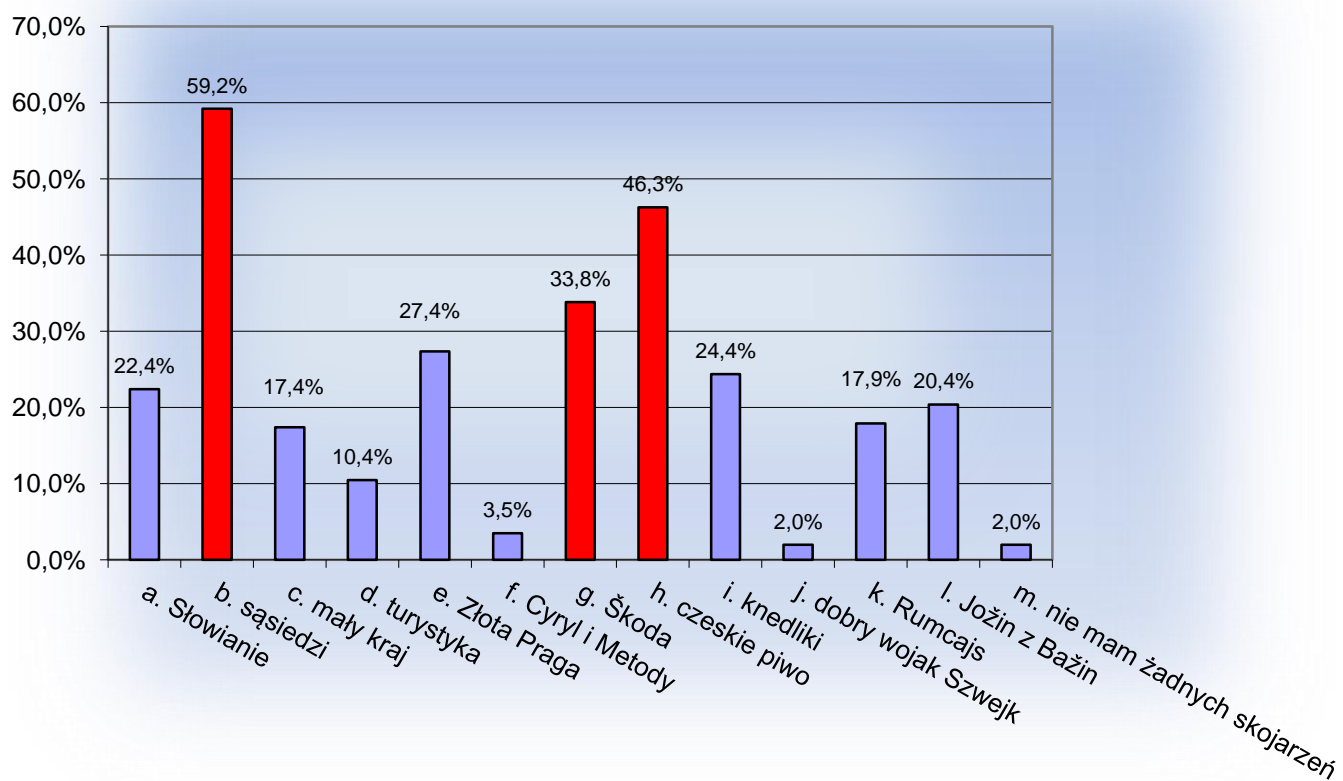
V této části studie budou prezentovány sousedské vztahy tak, jak je vidí průměrný student, ať z Polska nebo Česka. Zda tyto asociace jsou dobré nebo špatné, zda jsme ovlivněni stereotypy, jakým způsobem se vzájemně charakterizujeme a jak se vnímáme, ukáže analýza jednotlivých dotazníkových otázek.

1. VYBERTE SVOU PRVNÍ, SPONTÁNNÍ ASOCIACI, KTERÁ SE VÁM VYBAVÍ SE SLOVEM "ČEŠI" / "POLÁCI"

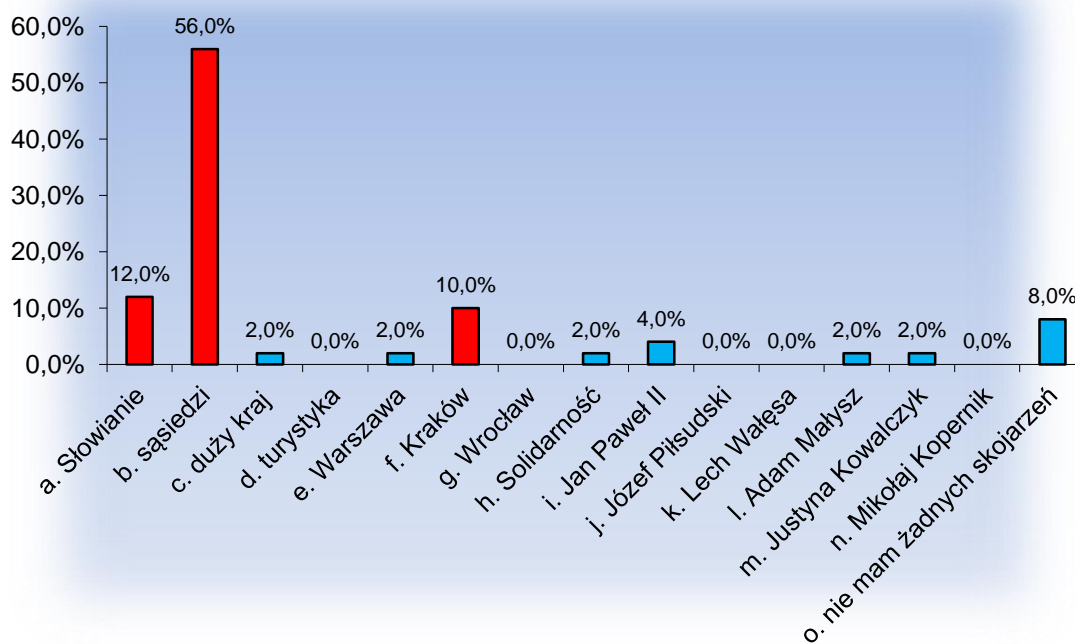
Každý člověk vnímá svět jinak, protože každý z nás má jiné zkušenosti a asociace k příslušné problematice. Ty závisí mj. na individuálních rozdílech, kultuře nebo míře vzdělanosti. Jak si tedy vybavují své sousedy studenti středních a vysokých škol z České republiky a Polska?

A. CO SE POLÁKŮM VYBAVUJE VE SPOJENÍ S POJMEM "ČEŠI"?

Když vyhodnocujeme první otázky, můžeme konstatovat, že pro většinu mládeže Češi znamenají to, že to jsou Slované a jižní sousedé, kteří vyrábí dobré pivo a mají auta známé značky Škoda /tyto odpovědi se objevily zejména u mužů/. Ženy uváděly Zlatou Prahu a knedlíky. Je to malá země, pro přibližně 10% se vybavuje ve spojení s cestovním ruchem. „Jožin z bažin” – písničku české skupiny Banjo Band, jednu z nejoblíbenějších skladeb v 70. letech a počátkem 21. století, si vybavuje v souvislosti s Českem 20,4% osob, kdežto hrdinu oblíbeného večerníčku Rumcajse pouze 17,9% dotazovaných a „Dobrého vojáka Švejka” znají 2% respondentů. Obdobný počet nemá žádné asociace s těmito uvedenými v dotazníku a jedna osoba uvedla jako svou odpověď "cikány".



B. CO SE ČECHŮM VYBAVUJE VE SPOJENÍ S POJMEM "POLÁCI"?



Kdežto pro českou mládež jsou Poláci severní sousedé, kteří patří do stejné rodiny slovanských národů. O takové asociaci hovoří 67% dotazovaných. Dodatečně 10% uvádí Krakov jako místo, které se jim vybavuje v souvislosti s Polskem. Poláci nejsou Čechy vnímáni jako národ, jehož atributem je cestovní ruch, ale zimní sporty, s jejich nejlepšími představiteli jako je Justyna Kowalczyk a Adam Małysz, ti jsou uváděni 4% respondentů.

Významné je to, že 8% dotazovaných nemá žádné asociace ve spojení se severními sousedy. Ikony polských dějin nemají při prvních asociacích pro Čechy velký význam. 4% uvádí pouze Jana Pavla II., a 2% poukazuje na "Solidaritu" (Solidarność), která sehrála úlohu v historickém procesu zrušení komunistické dominance ve středovýchodní Evropě, ale její zakladatel a pozdější prezident Polské republiky uváděn není.

Česká mládež si ve spojení s Polskem nevybavuje Mikuláše Kopernika, který patřil k nejvýznamnějším astronomům v dějinách, a to nejen Polska, ale i celého světa. Změnil úplně pohled lidstva na otázky světa, jeho vnímání, otevřel lidem horizonty, i když to pro něj nebylo snadné¹.

2. KDYBYSTE MĚLI CHARAKTERIZOVAT POLÁKY, CO BYSTE PŘEDEVŠÍM UVEDLI? STEREOTYPY?

¹ Cit.za <http://www.mikolaj-kopernik-pl.com/>

Výsledek odpovědi na tuto otázku umožňuje stanovit, jaké spontánní asociace vyvolává Soused, jakých tematických oblastí se tyto asociace týkají a jaké jsou mezi mládeží z obou zemí dominantní.

Takto shromážděné myšlenky a asociace vytvořily jistý asociační řetězec. Vazba, jakou tyto myšlenky mají na uvedené téma, se projevila během analýzy, v jejímž důsledku lze konstatovat, že Poláci vnímají Čechy jako národ, který mluví "směšným jazykem", který žije pohodově a má smysl pro humor. Jiná oblast vnímání Čechů je způsob života. Asi 10% respondentů ukázalo zálibu v turistice a na jejich pragmatický přístup k životu poukázala 3,8%. Téměř 9% dotazovaných neumělo sousedy charakterizovat.

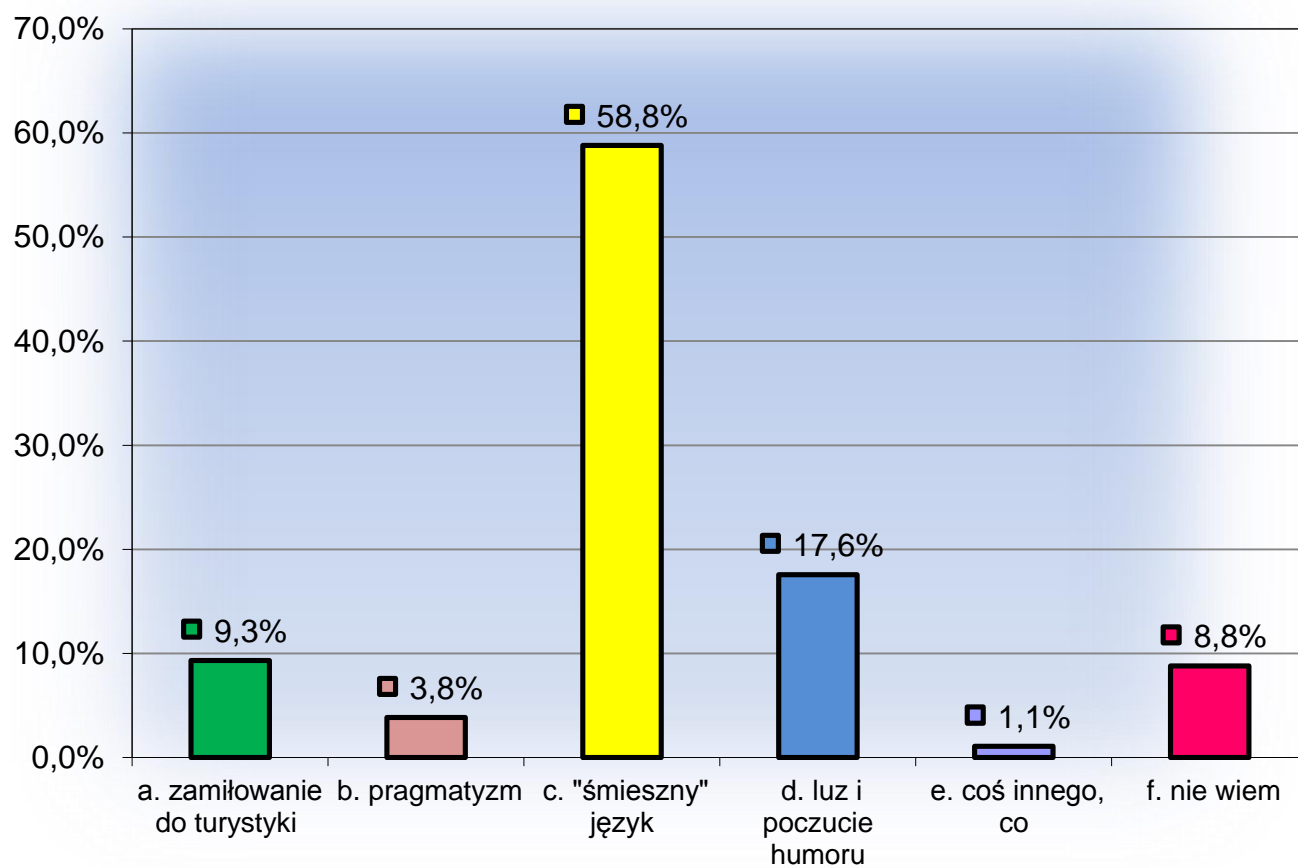
Když přijmeme, že se jedná o poměrně trvalý a zjednodušený stereotyp, byť třeba není úplně falešný, myšlenkové schéma, používané jedincem k orientaci v okolním sociálním prostředí², lze konstatovat, že řada mladých Poláků vnímá své sousedy poměrně stereotypně. Je to dáno tím, že dotazovaní, i když měli k dispozici otevřenou otázku, kde mohli uvést své vlastní asociace, raději označili jednu z uvedených, právě stereotypních, odpovědí.

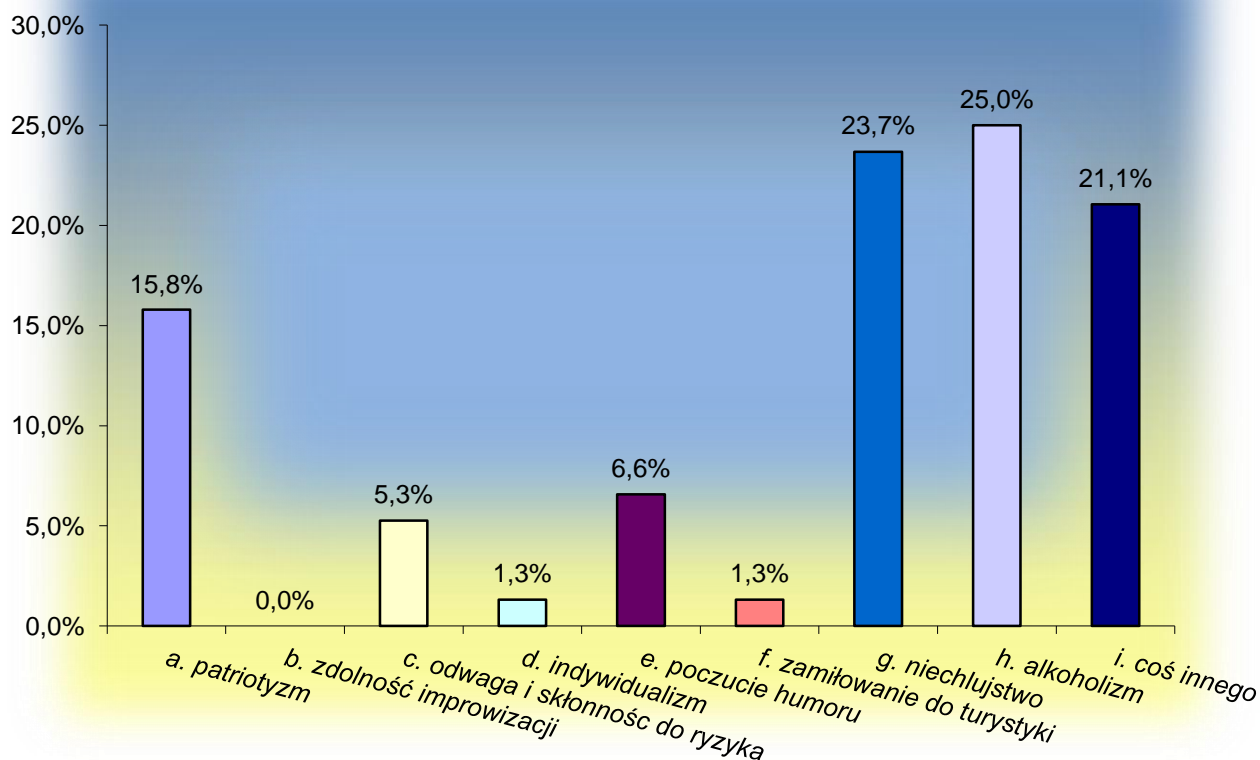
A jak Češi vidí Poláky? Obraz Poláka je docela nezajímavý. Češi vnímají své sousedy především z hlediska jejich národních vad, jako jsou alkoholismus a nepořádnost. Poukazuje na to nejvíce odpovědí. Téměř polovina ale Sousedy oceňuje za vlastenectví, smysl pro humor, statečnost a sklon k riziku, oblibu turistiky a individualismus.

Oproti Polákům, Češi uvádí jiné, vlastní charakteristiky Poláků. Vnímají silný katolicismus, zdůrazňují nábožnost, silnou víru. Někteří vidí v Polácích megalomany, kteří mají přehnaně vysoké přesvědčení o své hodnotě. Jednotliví respondenti uváděli: zemědělství, špatný stav silnic, slabou kvalitu jídla, kumpánství, hluchost a zlodějství.

² Z. Bokszański, Stereotypy a kultura, Wyd. FUNNA, Wrocław 2001, s. 107.

A. JAK POLÁCI VNÍMAJÍ ČECHY?





II. CO O SOBĚ VÍME?

Dlouhá staletí žijeme vedle sebe a mohlo by se zdát, že o sobě víme mnoho. Ale výsledky dotazníku ukazují, že tomu tak není. Při vyhodnocení této oblasti průzkumu se můžeme vynasnažit odpovědět na několik otázek týkajících se vědomostí o docela důležitých věcech.

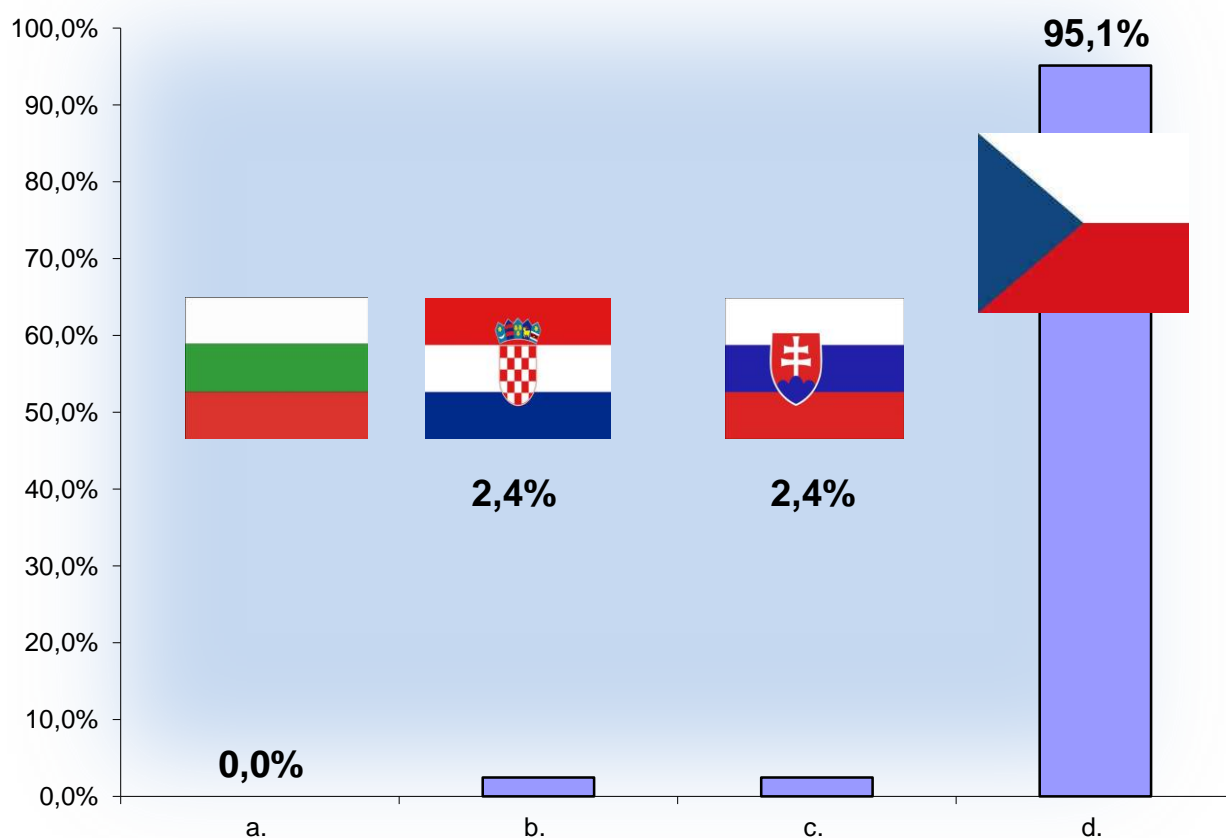
1. ZNÁME NÁRODNÍ SYMBOLY NAŠICH SOUSEDŮ?

Analýzu začneme od znalosti nejdůležitějších národních symbolů: vlajky, státního znaku a hymny České republiky a Polské republiky.

A. STÁTNÍ VLAJKA

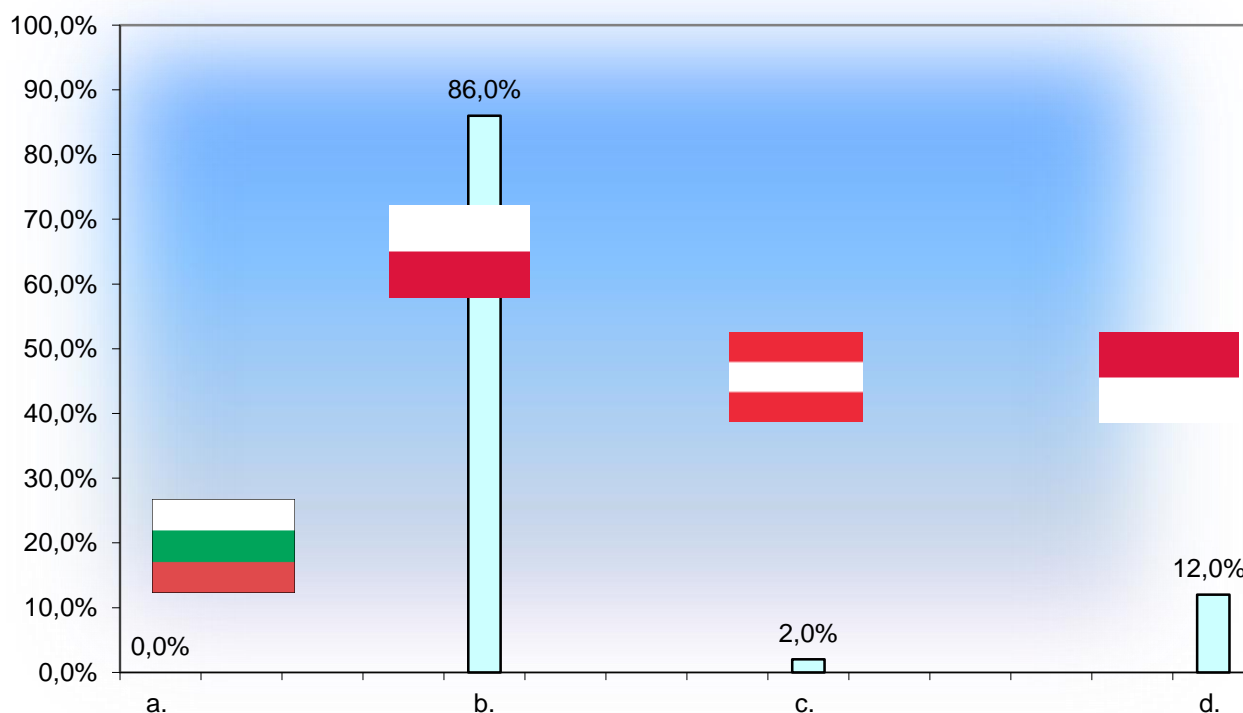
Níže uvedený obrázek ukazuje, že všichni polští respondenti znají dokonale národní barvy České republiky, to znamená bílou, modrou a červenou barvu. Poukazuje na to třeba skutečnost, že nikdo se nespletl a nepoukázal na bílo-červeně-zelenou vlajku Bulharska. Ale ne všichni umí správně určit českou vlajku, to znamená neznají přesné uspořádání barev a pletou si ji s vlajkou Slovenska a Chorvatska.

Która z przedstawionych flag jest flagą Czech?



Obdobně národní barvy (bílou a červenou) identifikují mladí Češi, kteří ve 100% ukázali bílou a červenou, ale 14% správně vlajku Polska neidentifikovalo a spletlo si ji s vlajkou Indonésie a Běloruska, což poukazuje na to, že neznají uspořádání barev.

Która z przedstawionych flag jest flagą Polski?



B. STÁTNÍ ZNAK

Dalším národním symbolem je státní znak.

Znají Poláci státní znak České republiky? Na tuto otázku správně odpovědělo 65% dotazovaných.

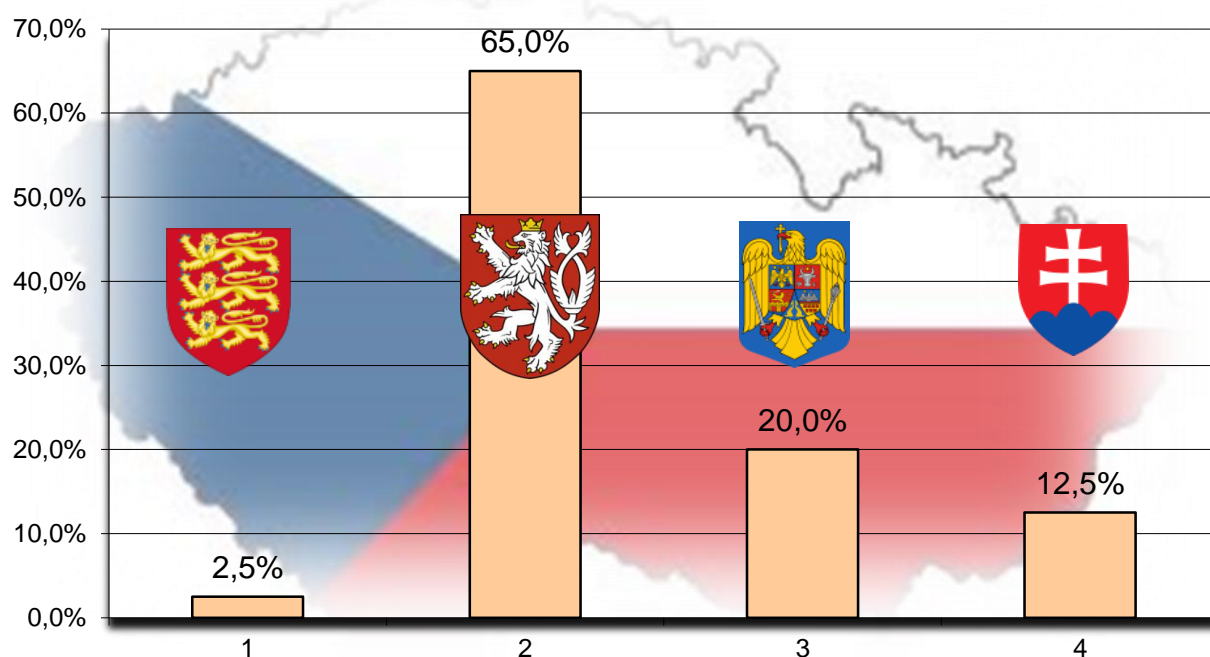


Možná to vychází z toho, že v dotazníku byl k výběru ponechán tzv. malý státní znak ČR. Zde je nutné dodat, že Česká republika má dva státní znaky: velký a malý. Zvyklost mít dva znaky vychází z heraldické tradice. Malý státní znak je tvořen stříbrným (bílým) dvouocasým lvem ve skoku se zlatými drápy a zlatou korunou. Znak je tvořen červeným polem. Jedná se o tradiční znak České republiky.³

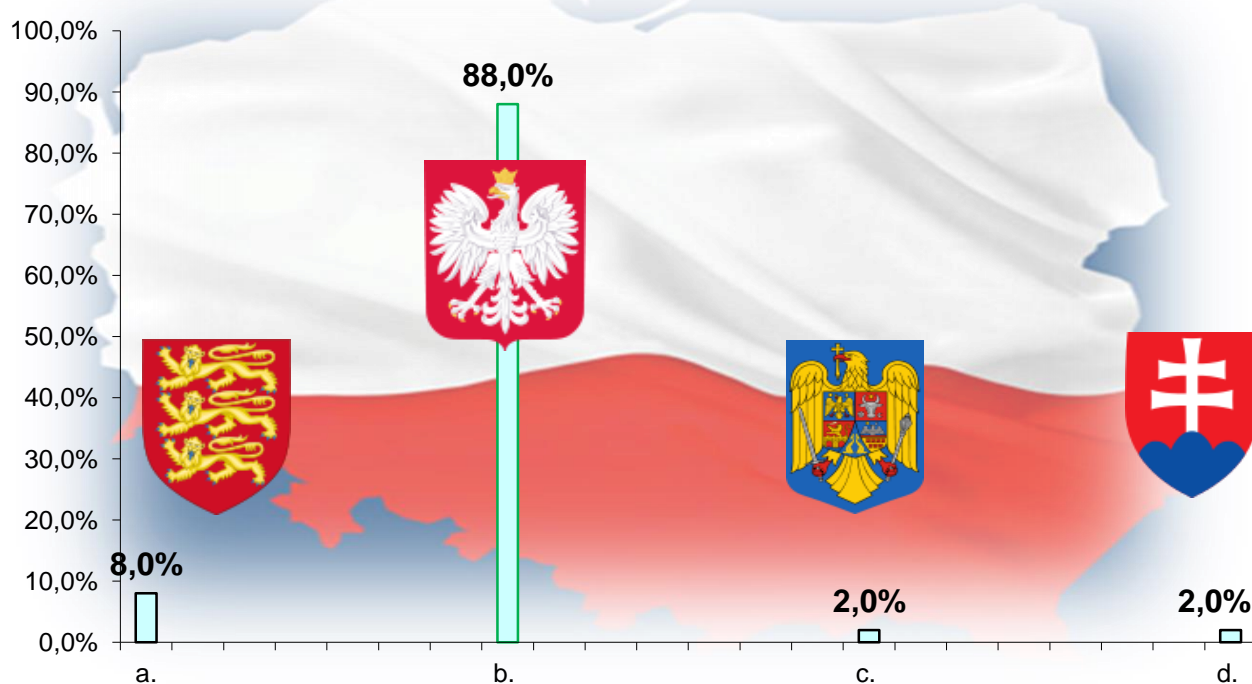
Následující graf ukazuje, jak vypadaly odpovědi na otázku

³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_Czech
/Z tohoto portálu pochází i fotografie vlajky a státního znaku/

týkající se znalosti státního znaku České republiky.



Další obrázek představuje mnohem lepší znalost státního znaku Polské republiky mezi Čechy. 88% správně poukázala na orla s korunou jako symbol sousedního státu.



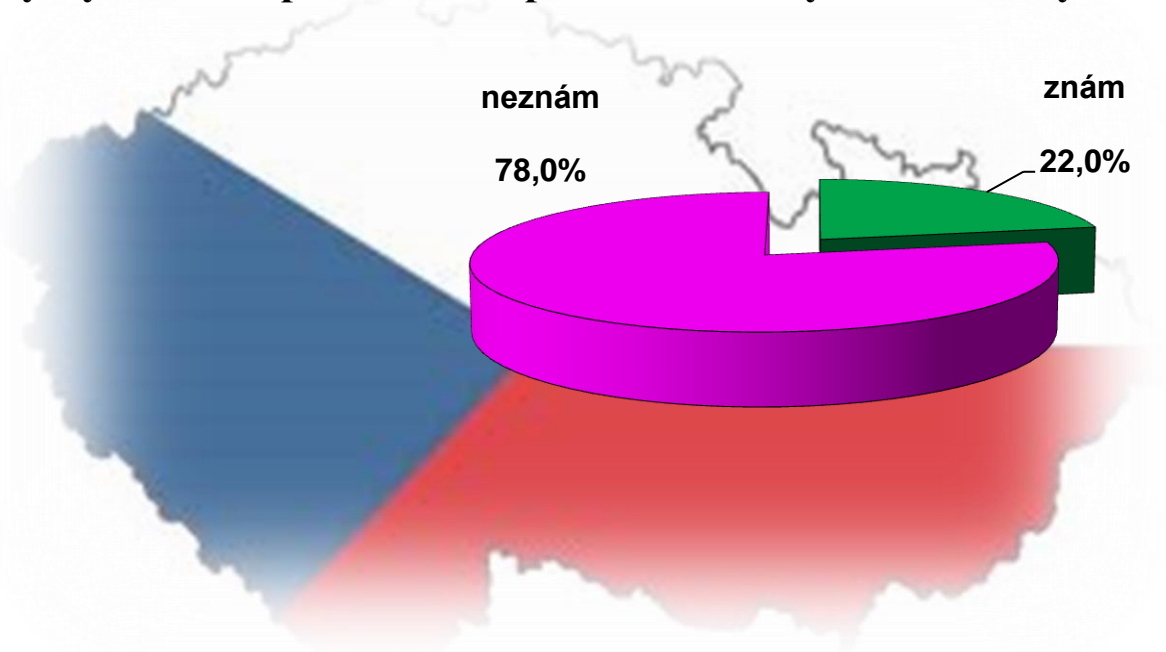


Státním znakem Polské republiky je bílá orlice se zlatou korunou na hlavě otočené doprava, s roztaženými křídly, zlatým zobákem a drápy, na červeném štítu⁴.

C. STÁTNÍ HYMNA

Dalším symbolem české státnosti je státní hymna s názvem "Kde domov můj?". Bohužel ji zná pouze malý počet osob. 78% dotazovaných možná i hymnu slyšelo, ale neumí ji poznat, nezná slova ani melodii.

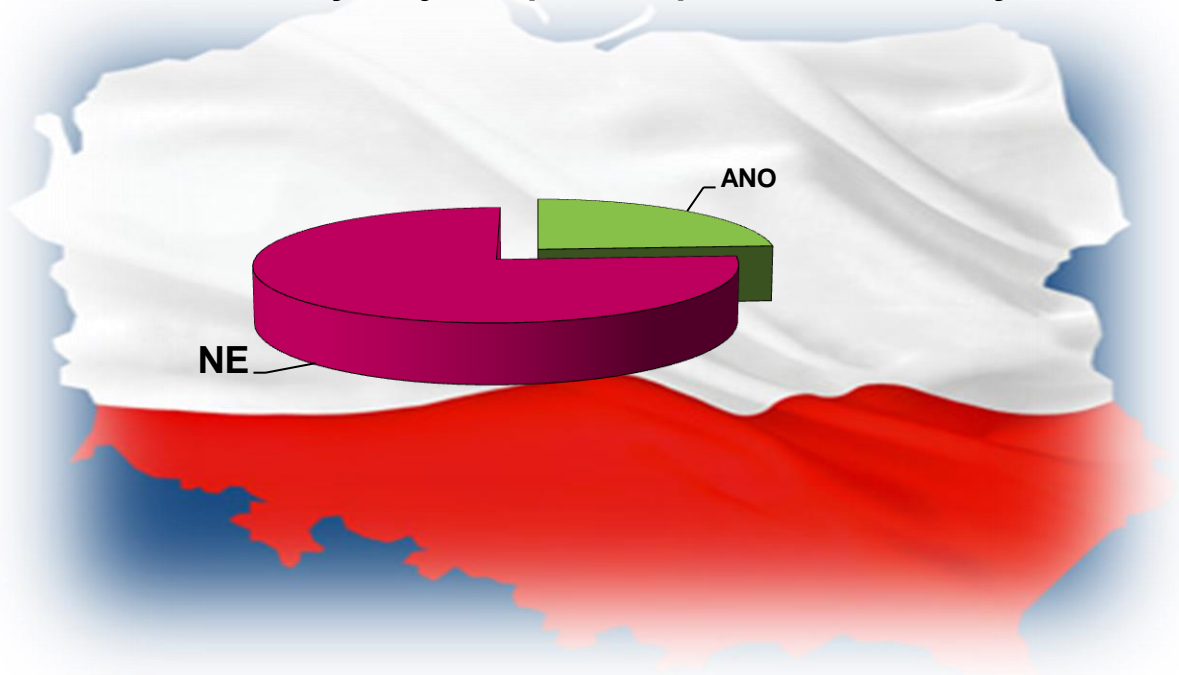
Czy słyszeliście i potraficie rozpoznać czeski hymn narodowy?



Obdobně ani česká mládež nezná polskou hymnu. Pouze ¼ respondentů slyšela a umí poznat státní hymnu Poláků - "Mazurek Dąbrowskiego" z roku 1797.

⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/God%C5%82o_Rzeczypospolitej_Polskiej

Slyšeli jste a poznáte polskou národní hymnu?



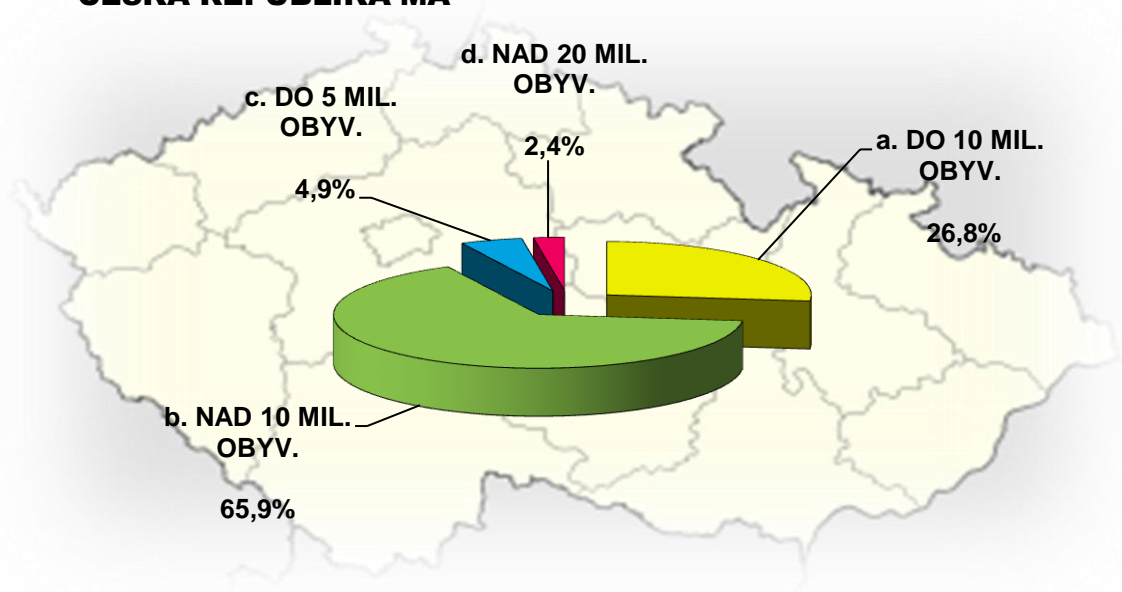
Na tomto místě je vhodné připomenout, že polská státní hymna se stala prapředkem pro jiné slovanské hymny a písně. Slováci zpívali: *Hej, Slováci, ešte naša slovenská reč žije*. Autorem byl v 1834 roce Samo Tomášik, luteránský kněz. Tento název byl později změněn Čechy na *Hej, Slované*. Tato skladba se stala písní všech Slovanů po všeslovanském sjezdu v roce 1848 v Praze. Lužičané mají píseň *Hišće Serbstwo njezhubjene* (*Ještě Lužice nezahynuly*) napsanou Handrijem Zejlerem v roce 1845 podle *Mazurka Dąbrowskiego*, a Chorvati píseň *Još Hrvatska ni propala* (*Ještě Chorvatsko neumřelo*) z roku 1833 napsanou Ferdinandem Livadiciem. Text ukrajinské národní hymny z roku 1863, která začíná slovy *Ще не вмерла України* (*Ještě neumřela Ukrajina*), je dalším příkladem, jak polská osvobozenecská píseň, která se následně stala oficiální národní hymnou, ovlivnila sousední národy.⁵

⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Hymn_Polski

2. VÍME, KOLIK NAŠICH SOUSEDŮ JE A JAKÁ MAJÍ NÁBOŽENSKÁ PŘESVĚDČENÍ?

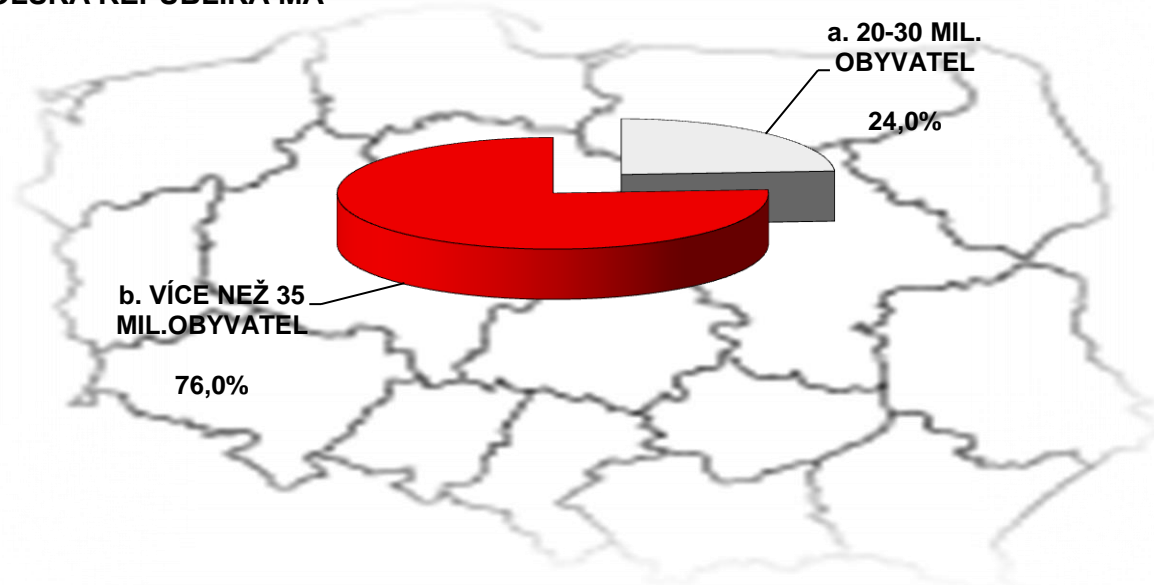
Polská mládež ví nejen to, že Česká republika je poměrně malou zemí, ale i to, že zde žije přes 10 mil. obyvatel, na co poukazuje níže prezentované procento dobrých odpovědí.

ČESKÁ REPUBLIKA MÁ



Počet Poláků žijících na území Polska se odhaduje, na základě posledního (2011) sčítání, na 36 mil. Tyto statistické údaje zná 76% české mládeže.

POLSKÁ REPUBLIKA MÁ

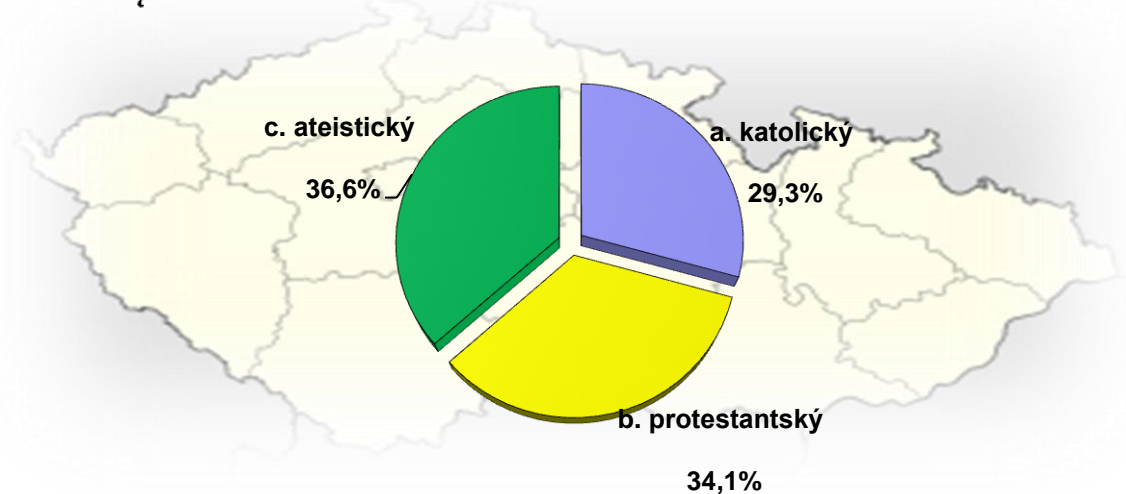


Náboženství v České republice, obdobně jako v Polsku, má své kořeny v křesťanské tradici, ale s ohledem na historické podmínky, Češi nejsou křesťanským a celkově nábožným národem.⁶ Toto ví téměř 1/3 polských respondentů.

Ale 29,3% uvádí, že se jedná o katolický národ. Možná to vychází ze skutečnosti, že křesťanství přišlo do Polska právě z této země a s tímto náboženstvím si ztotožňují Čechy.

O něco více, a to 34,1% považuje české Sousedy za protestanty, což má také své historické odůvodnění, když si připomeneme husitské hnutí, které v 15. století vedlo ke vzpouře proti katolickému náboženství v této zemi.

Czeši są narodem:



Zde je nutné doplnit, že Česká republika patří k nejvíce ateistickým státům na světě. Podle sčítání z roku 2011 se k víře hlásilo 20,6% obyvatel ČR, kdežto pouze 13,9% patří k nějaké církvi nebo náboženské organizaci. Za "nevěřící" se považuje 34,2% respondentů. 45,25% obyvatel neumělo nebo nechtělo určit svůj vztah k náboženství⁷.

Co se týče znalostí Čechů o vyznání svých Sousedů, tak naprostá většina, až 92%, považuje Poláky za katolíky. Je to v souladu s průzkumem CBOS /Středisko pro průzkum veřejného mínění/ (rok 2012), podle kterého 93,1% Poláků se za takové považuje. Tento počet se pouze mírně změnil od doby smrti Jana Pavla II. – 94,6% - vyplývá z průzkumu CBOS.

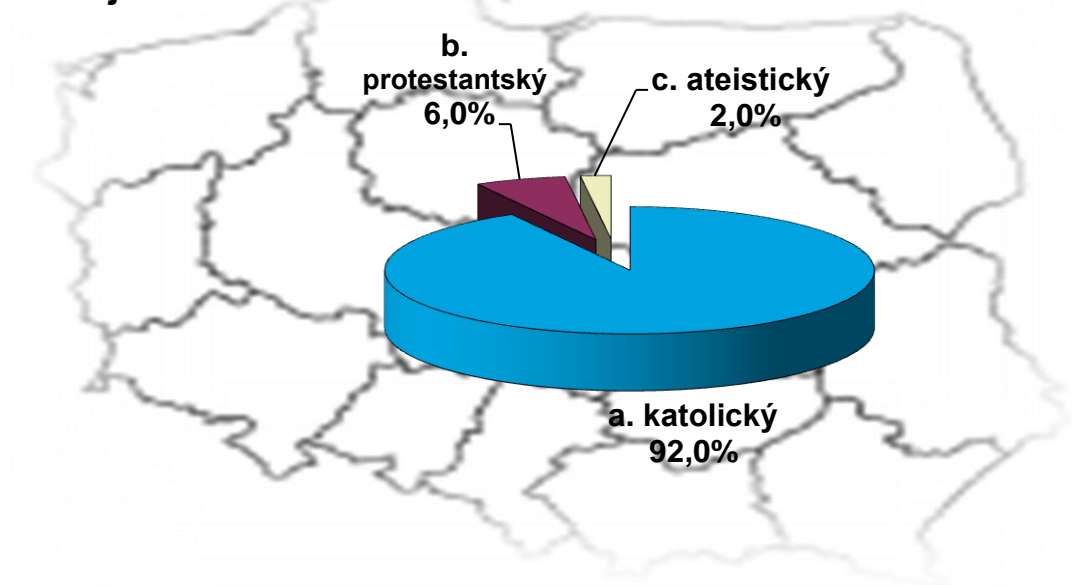
Během posledních sedmi let se zvýšilo procento lidí, kteří se označují jako "bez vyznání", ateisté nebo agnostici (z 1,5 na 4,2%). Kdežto z hlediska víry, podle březnových výsledků průzkumu CBOS /Středisko pro průzkum veřejného mínění/ – 94% všech dotazovaných se považuje za věřící, a každý jedenáctý (9%) označuje

⁶ <http://www.twojaeuropa.pl/3764/religia-w-czechach-panstwo-ateistow>

⁷ Výsledky sčítání lidu, domů a bytů: <http://www.scitani.cz/>

svou víru jako hlubokou. Pouze každý šestnáctý respondent (6%) tvrdí, že je nevěřící, z toho pouze tři ze sta (3%) uvádí celkovou absenci víry.⁸

Poláci jsou národ:



3. VÍME, KDO V SOUSEDNÍM STÁTĚ ZASTÁVÁ NEJVYŠŠÍ ÚŘAD?

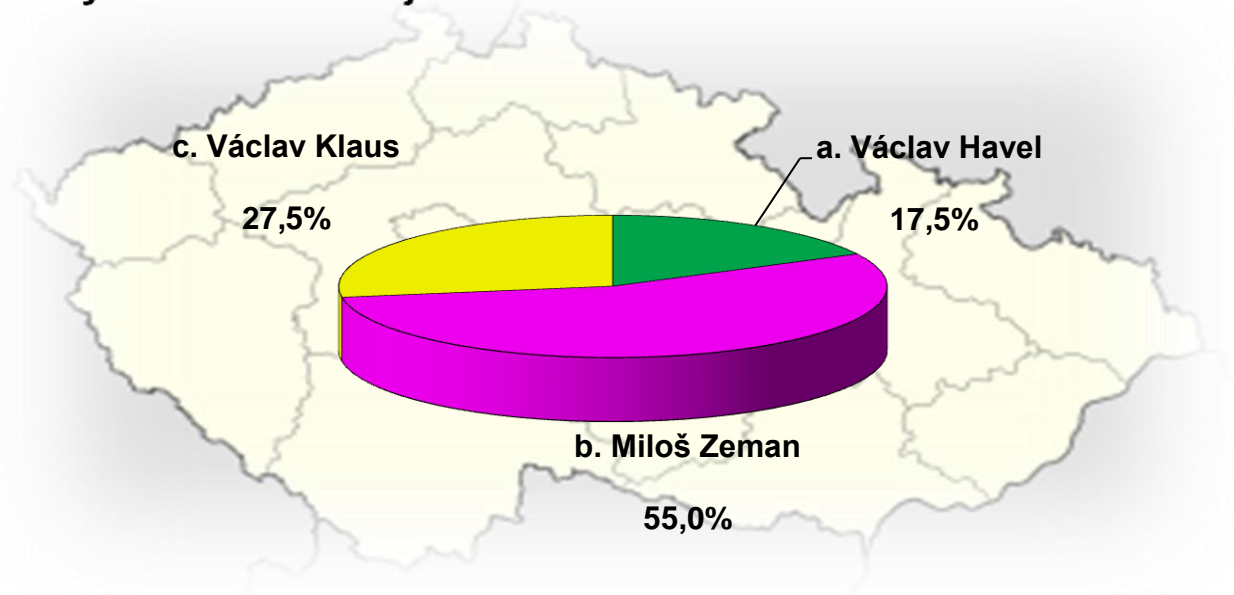
S předpokladem, že mladí Češi a Poláci se o politické záležitosti svých sousedů nezajímají, byla položena pouze jedna otázka: *Víte, kdo je prezidentem Polské republiky/České republiky?*

Výsledky průzkumu ukazují, že mírně nadpoloviční většina dotazovaných Poláků (55%) umí správně uvést jméno a příjmení osoby, která zastává nejvyšší úřad v České republice. Pro 27,5% je prezidentem nadále Václav Klaus. Zde dodejme, že ke změně hlavy státu došlo v březnu 2013.

17,5% respondentů tento úřad nadále spojuje s již nežijícím prvním prezidentem ČR Václavem Havlem.

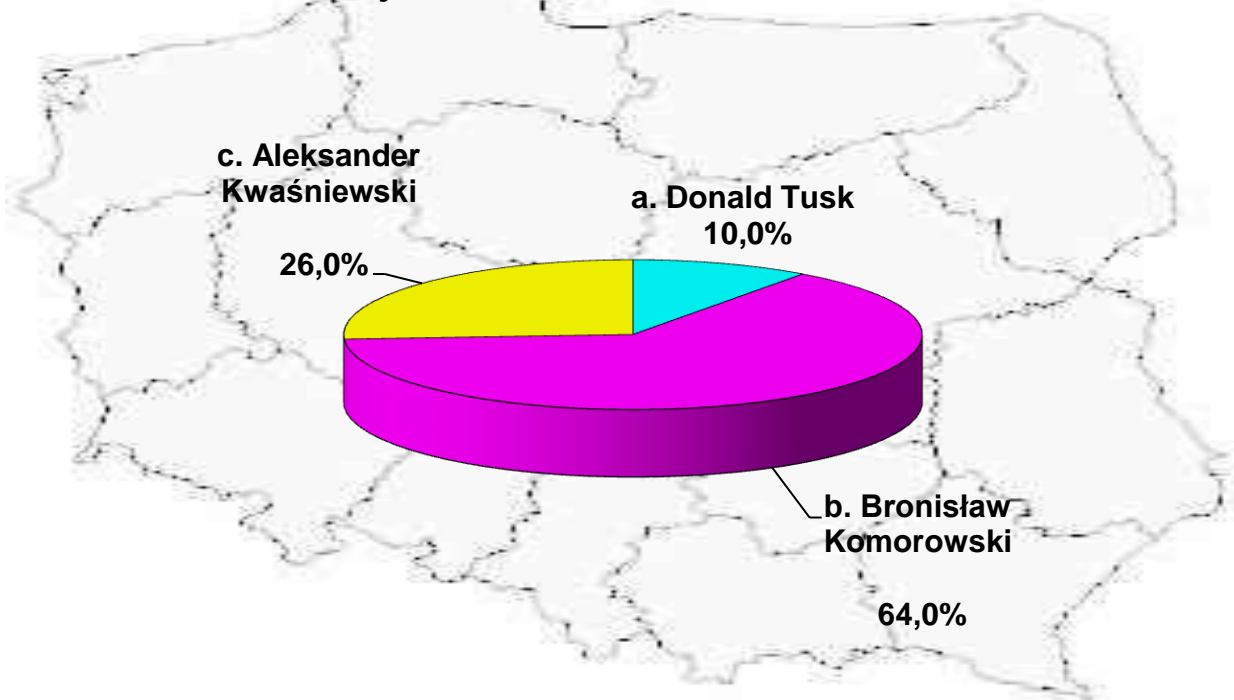
⁸ <http://spoleczenstwo.newsweek.pl/cbos--polacy-to-katolicy,90632,1,1.html>

Prezydentem Czech jest:



O něco více Čechů (64%) ví, že prezidentem Polské republiky je Bronisław Komorowski. 10% dotazovaných si plete předsedu vlády s prezidentem a uvádí Donalda Tuska a pro 26% lze žertovně konstatovat, že se čas zastavil a za hlavu státu považují Aleksandra Kwaśniewského (1995-2005).

Prezydentem Polska je:



4. CO VÍME O ZEMĚPISU NAŠEHO SOUSEDA?

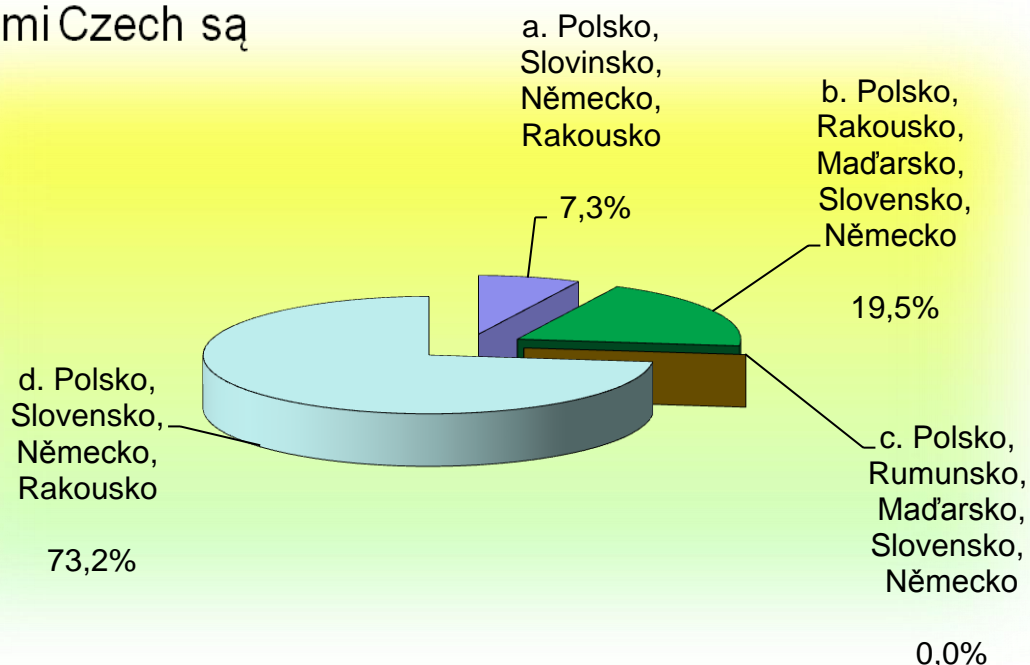
Docela odlišné jsou u mládeže znalosti o zeměpisné poloze Souseda. Řada respondentů nedokáže přesně určit státy, které hraničí se sousedním státem. Týká se to jak Čechů, tak Poláků. Je ale nutné zdůraznit, že většina dotazovaných se dobře orientuje v zeměpisné poloze sousedních zemí.



Někteří Poláci k sousedícím státům přiřazují Maďarsko (19,5%), a někteří si pletou Slovensko se Slovinskem (7,3%). Nikdo z respondentů neuvedl jako sousedící stát Rumunsko.

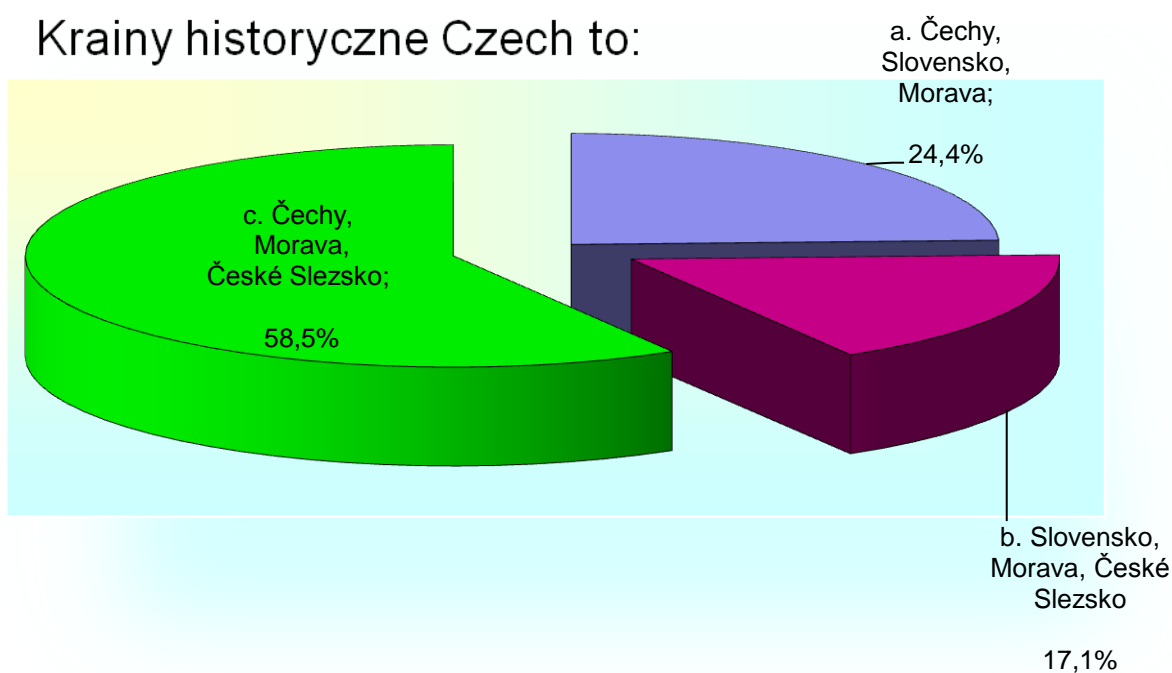
Zdroj: wikipedia.org/wiki/Czechy

Sąsiadami Czech są



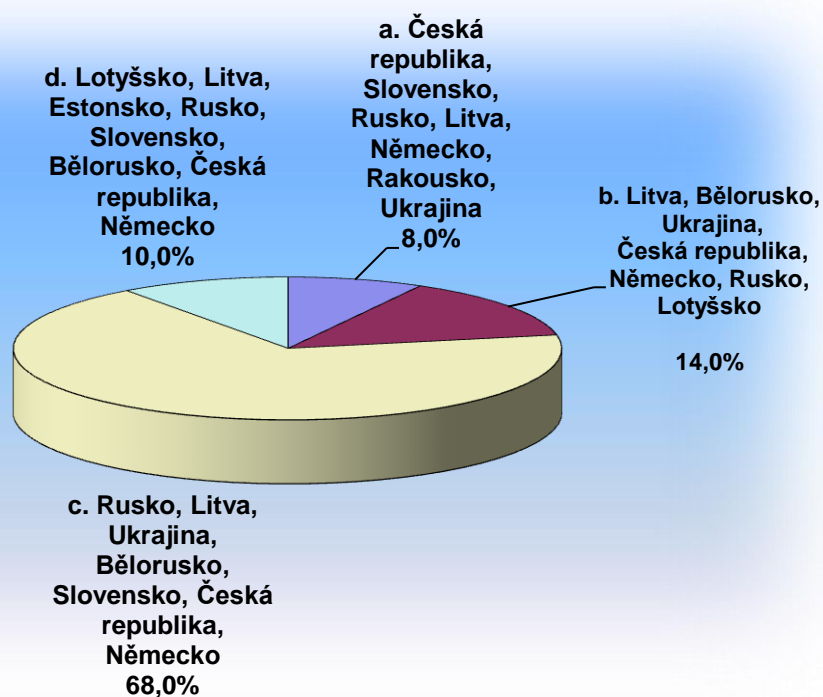
Česká republika se dělí na tři historická území: Čechy, Moravu a české Slezsko. Toto ví více než polovina dotazovaných. Ostatní k historickým oblastem přiřadili i Slovensko.

Krainy historyczne Czech to:



Co se týče stejných znalostí, ale týkajících se Polska, tak naprostá většina umí správně vyjmenovat sousedící státy Polska.

Sousedy Polska jsou:



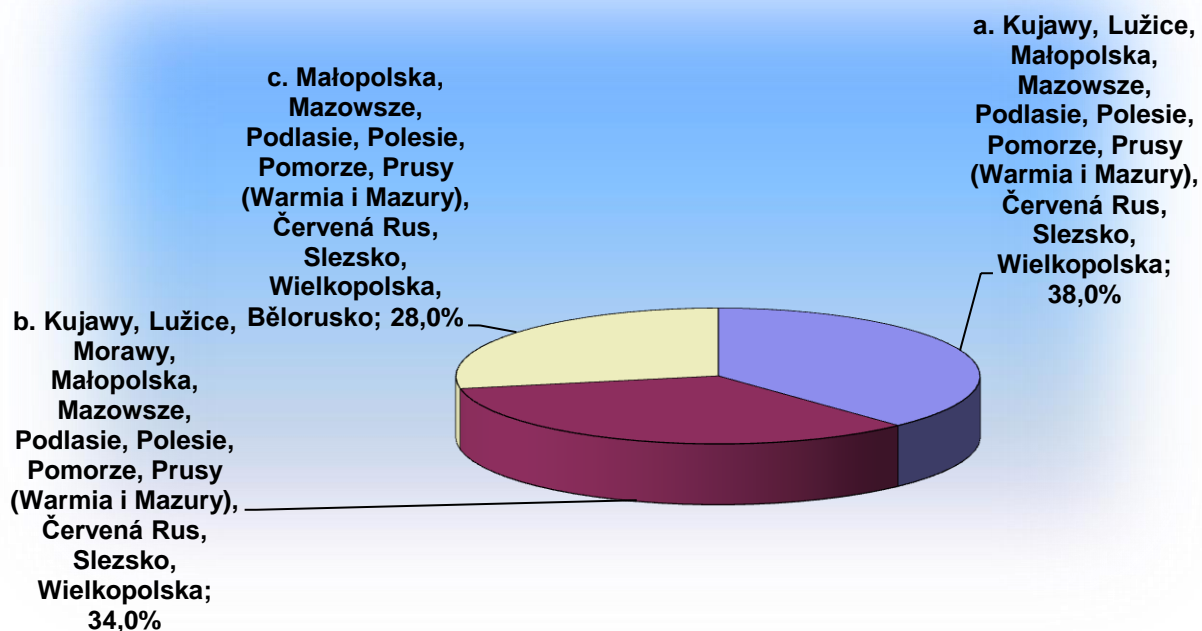
Historická území v Polsku, to znamená oblasti propojené společnou historií a kulturou, někdy i hospodářskými vztahy v minulých stoletích.

Podle Normana Daviese se na současném území Polska nachází (některé pouze částečně) následující historická území: Wielkopolska, Małopolska, Mazowsze, Kujawy, Slezsko, Pomorze, Prusy, Polesie, Podlasie, a dodatečně část Červené Rusi a Lužice.⁹

Česká mládež má poměrně malé znalosti v této oblasti a výsledky jsou následovné:

⁹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Krainy_historyczne_w_Polsce

K historickým oblastem Polska patří:



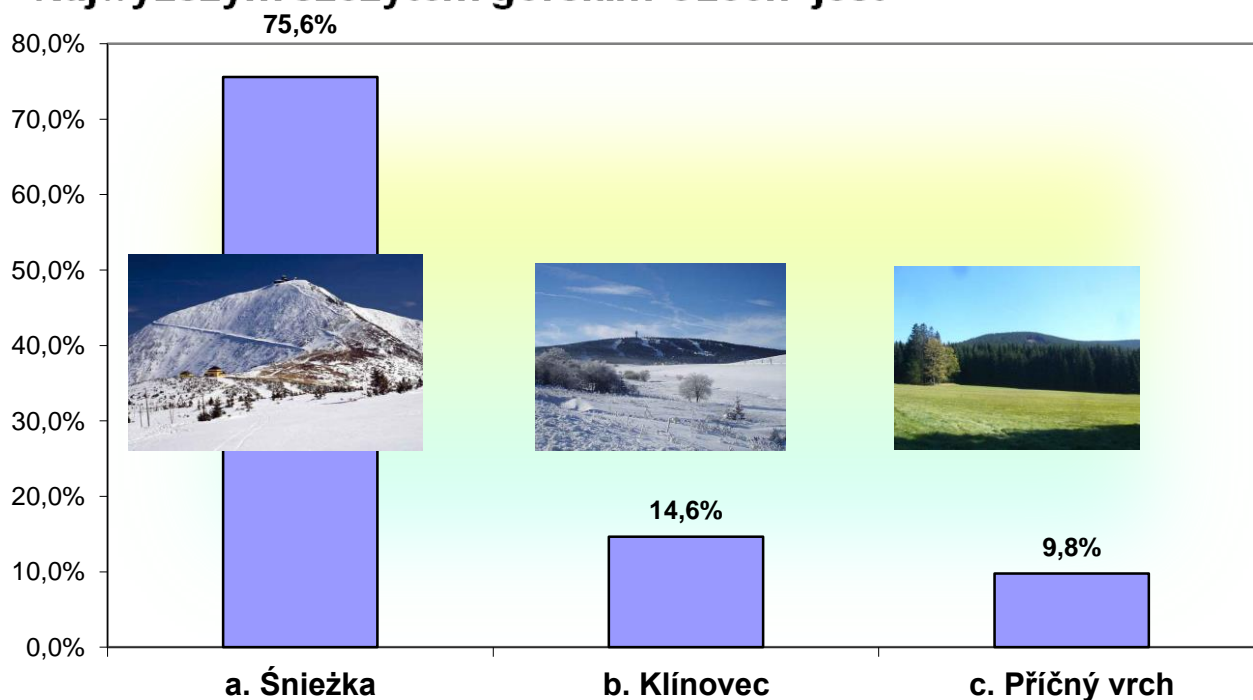
V dalších otázkách se prověřovaly učebnicové vědomosti týkající se opravdu základních otázek.

Jelikož je Sněžka nejvyšší horou ČR a také hraničním bodem našich zemí, v dotazníku se objevila otázka, zda o tom polská mládež ví.

Ukazuje se, že je to známo 75,6% dotazovaným. Někteří ale uváděli Klínovec (1244 m n.m.) - horu v severozápadních Čechách poblíž hranice s Německem, nejvyšší vrchol Krušných hor, severně od Karlových Varů.

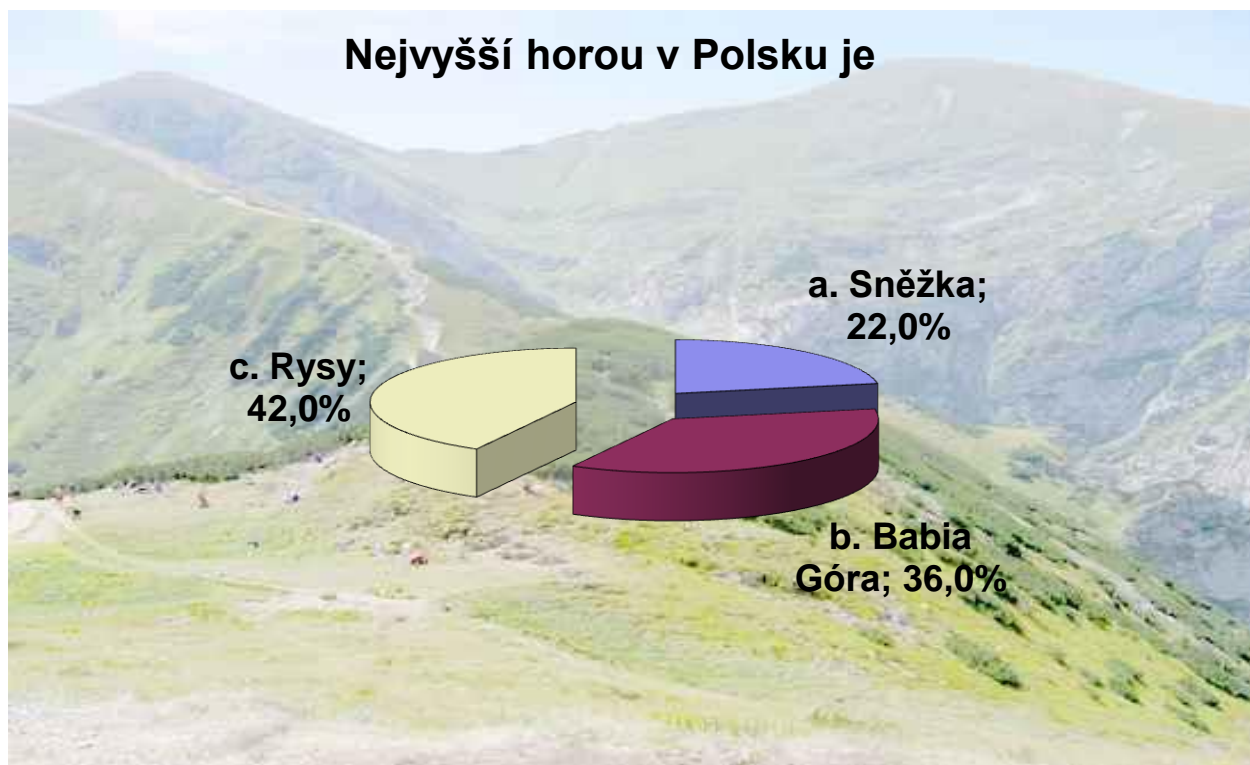
Ojediněle se objevovala i odpověď poukazující na Příčný vrch (975 m n.m.) - nejvyšší vrchol Zlatohorské vrchoviny.

Najwyższym szczytem górskim Czech jest



Poláci se prokázali průměrnou znalostí délky českých řek. Něco přes polovina dotazovaných uvedla správně, že nejdelší řekou je Labe. Ostatní uváděli Vltavu (22%) a Moravu (19,5%).

Nejvyšší horou v Polsku je



Na analogickou otázku týkající se nejvyšší hory Polska se mladí Češi prokázali poněkud menšími znalosti než Poláci o jejich zemi. 42% uvedlo Rysy, což je pravda.

objevila
masiv v
pásmu

patří do
Beskyd.



Diablak, kterému se často říká i celý masiv.¹⁰

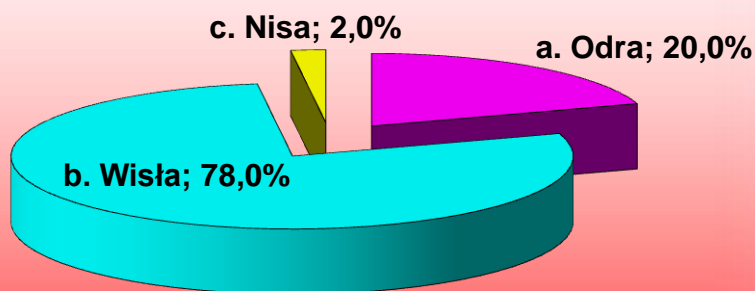
Nicméně téměř 60% nemá v tomto vůbec orientaci, se Sněžka nebo Babia Góra (1725 m n.m.) - horský



Babiohorském
v Żywieckých
Beskydech, které
Západních
Nejvyšším
vrcholem je
Babia Góra, jako

Česká mládež ví, jak se jmenuje nejdelší polská řeka a uvedla Vislu (Wisła). Jednalo se o 78% dotazovaných. Ostatní uváděli Odru a Nisu (22%).

Nejdelší řeka v Polsku je:



¹⁰ Informace a foto: <http://pl.wikipedia.org/>

5.CO VÍME O HISTORII NAŠEHO SOUSEDA?

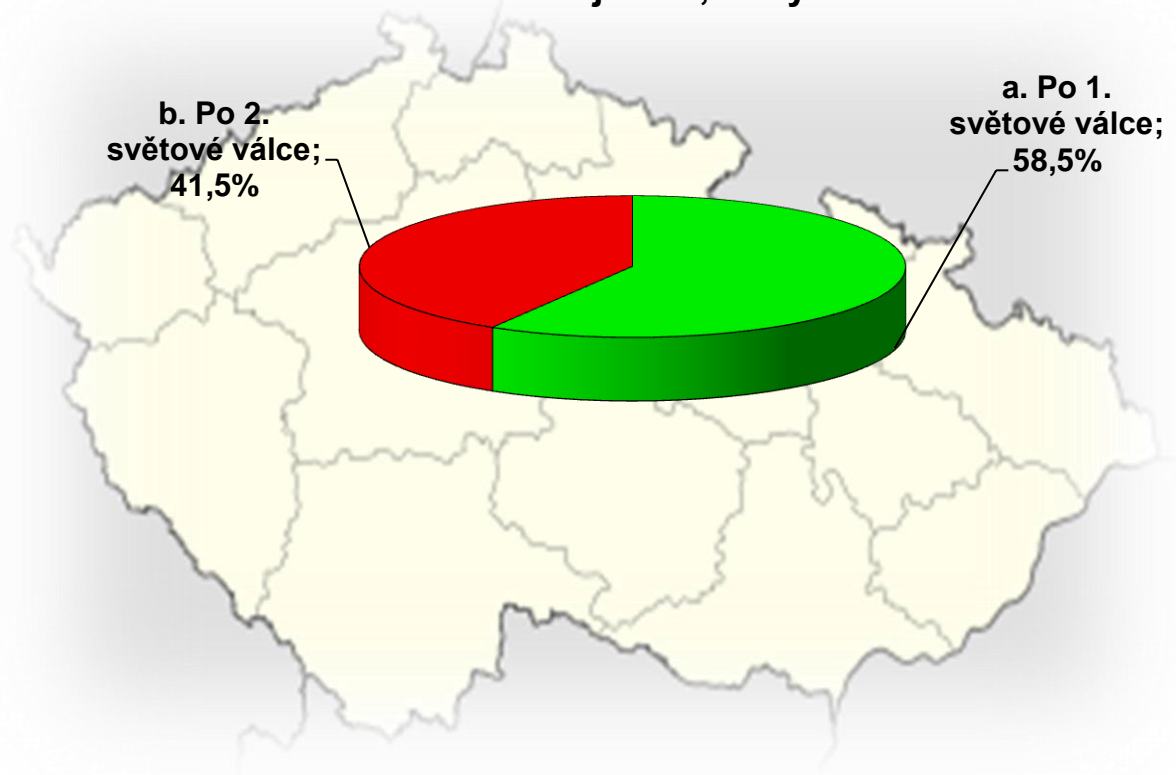
Dotazovaní prokázali slabou orientaci, co se týče znalosti několika nejvýznamnějších historických událostí a osobností. Týká se to obou dotazovaných národů.

A. CO VĚDÍ POLÁCI O ČECHÁCH?

Především byla mládež dotazována na to, zda ví, kdy vznikl současný český stát po rozdělení se Slovenskem, a také na to, zda ví, jak dlouho fungovalo a kdy vzniklo Československo.

Co se týče otázky na vznik Československa, tak většina si tuto skutečnost vybavila s obdobím po 1. světové válce, což je pravda.

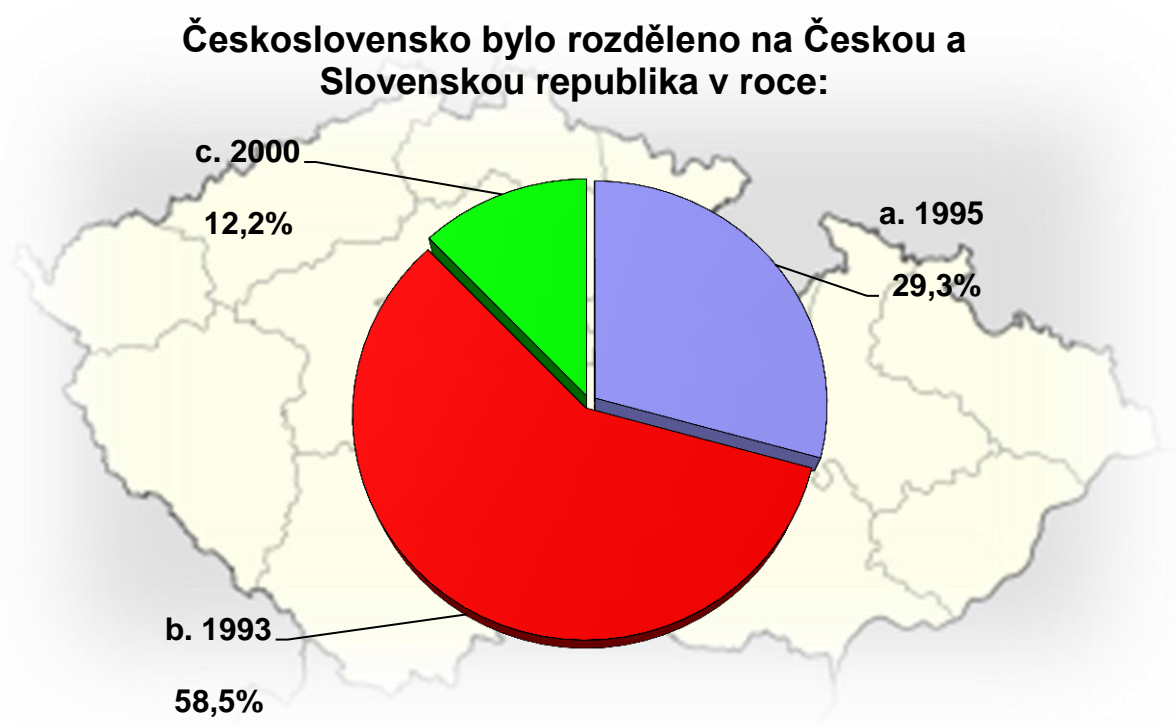
Československo je stát, který vznikl:



Zde dodejme, že Československo – republika s demokraticko-parlamentárním systémem vznikla 28. října 1918 z dříve patřících k Rakousko-Uhersku Čech, Moravy, Těšínského Slezska, Slovenska a Zakarpatské Ukrajiny. Obnovená roku 1945 parlamentárně-demokratická republika, po převratu v roce 1948 fungovala

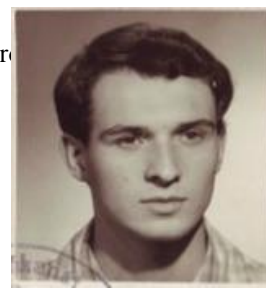
jako stát tzv. lidové demokracie. V roce 1968 tam došlo k neúspěšné snaze o reformy, nazývaných "Pražským jarem" ukončených v srpnu ozbrojenou intervencí států Varšavské smlouvy. V roce 1993 byla rozdělena na Českou republiku a Slovenskou republiku.¹¹

Téměř stejný počet dotazovaných věděl, že 1. ledna 1993 došlo k mírovému rozdělení Československa na Českou republiku a Slovensko. Ostatní, tj. 41,5% uváděli pozdější datum.



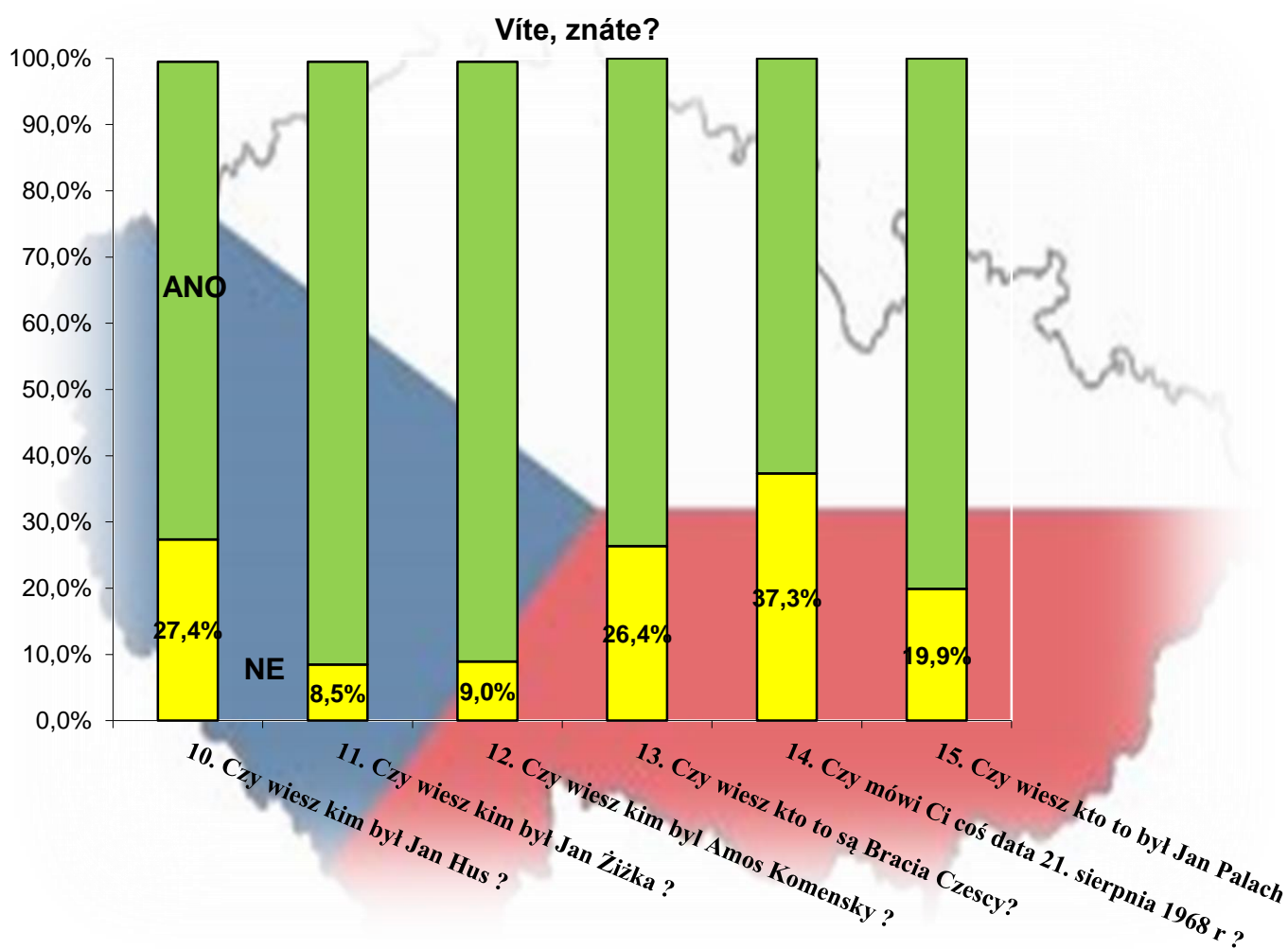
O "Pražském jaru", to znamená o událostech souvisejících se snahou o reformy komunistického režimu a dosažení ve větší míře státní nezávislosti vědělo 37,3% dotazovaných a kladně odpovědělo na otázku, *říká Vám něco datum 21.8.1968?*, to znamená datum zahájení Operace Dunaj. To byl krycí název pro invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa, zahájenou v noci z 20. na 21. srpna 1968 v 23:00 hod. Je považována za největší vojenskou operaci v dějinách Evropy po 2. světové válce. Tehdy došlo k invazi ozbrojených sil států Varšavské smlouvy do Československé socialistické republiky za účelem zastavení politických reforem

¹¹ Zpracování na základě "Słownik Encyklopedyczny Historia" Nakladatelství Europa. Autoři: Jerzy Mar, Piotrowski, Marek Czapliński, Stanisław Rosik, Zbigniew Fras. ISBN 83-85336-95-8. Rok vydání 1999.



liberalizace Pražského jara. Tato operace úspěšně zastavila reformy liberalizace a posílila moc Komunistické strany Československa.¹²

Ještě méně mladých Poláků, pouhých 19,9% zná jméno Jana Palacha a umí jej dát do souvislosti s "Pražským jarem". A zde stojí za to připomenout, že to byl student historie a politické ekonomie na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze, který se v rámci protestu proti agresivitě vojsk Varšavské smlouvy vůči Československu a obecné apatii české společnosti 16. ledna 1969 v 16.00 hod. upálil před budovou Národního muzea na Václavském náměstí v Praze.¹³

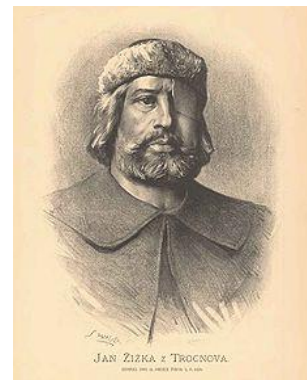


¹² Zpracování na základě : http://pl.wikipedia.org/wiki/Operacja_Dunaj

¹³ Cit. za http://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Palach

Ptali jsme se mladých lidí i na to, zda znají jména českých národních hrdinů a reformátorů pocházejících z Čech, v nějakém smyslu spojených i s dějinami Polska.

Výsledky dotazníku ukazují, že mladí Poláci neznají Jana Žižku a tím spíš nevědí, že jedním z rytířů, který bojoval u Grunvaldu na polské straně, byl právě tento český národní hrdina, který v této bitvě přišel o oko. Žižka byl skvělý vojevůdce a stratég táboritů v době husitských válek. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších vůdců v dějinách. Jeho vojenské a strategické umění mu nedovolilo prohrát žádnou bitvu. Uplatňoval novátorská řešení, a významně předcházel své době. Vynalezl obrněné vozy, ozbrojené malými děly, které se považuje za pravzor tanků.¹⁴ Z dotazníku vyplývá, že pouze 8,5% polských studentů si vybavuje jméno tohoto hrdiny.



Polské mládeži chybí i vědomosti o reformátoru Janu Husovi (1369-1415). Tento kazatel, náboženský reformátor je národním hrdinou Čech a tvůrcem husitství. Byl profesorem na Pražské univerzitě. Pod vlivem Wiklefovy filozoficko-teologické koncepce kritizoval v psaných textech a kázáních mravní úpadek církve, kdy duchovní na prvním místě stavěli materiální hodnoty, předmětné zacházení s věřícími. Dožadoval se sekularizace církevního majetku, stavěl se proti světské moci papežů, kritizoval některé obřady a církevní praktiky (prodávání odpustků). V *Bibli* (Písmo svaté) viděl jediný základ křesťanského náboženství, požadoval její překlad do češtiny.¹⁵ Osobnost toho reformátora zná 27,5% dotazovaných.

O něco méně respondentů (26,4%) vědělo, kdo byla Jednota bratrská, tj. křesťanské reformátorské hnutí, založené v roce 1457. Byla ovlivněna husitstvím a učením Petra Chelčického (1390-1460). Po navázání kontaktů s Martinem Luterem se stala samostatnou evangelickou církví.¹⁶

K

I na něj
otázka,
škole se



nejvýznamnějším představitelům patří Jan Ámos Komenský (1592-1670). jsme se ptali polské mládeže. Nebyla to náhodná protože během školní výuky nebo na vysoké řada z nás setkala z partnerským programem Comenius, určeným i mládeži.

Comenius je název programu meziškolní spolupráce financovaného z prostředků Evropské unie, který se

¹⁴ Cit.za : <http://www.1410grunwald.com.pl/jan-zizka>

¹⁵ Zpracování na základě: <http://portalwiedzy.onet.pl/>

Ilustrace a fotografie pochází z <http://pl.wikipedia.org/>

¹⁶ Cit za: <http://dziedzictwo.ekai.pl/>



vztahuje na 27 členských států EU a Norsko, Lichtenštejnsko, Island, Turecko, Chorvatsko a Makedonii. Jeho cílem je realizace mezinárodních vzdělávacích projektů propagujících výuku cizích jazyků, předmětů z oboru humanitních, exaktních a přírodních věd a vytváření moderních občanských postojů a propagace kontaktů mezi kulturami. Název programu je odvozen od latinského znění příjmení českého pedagoga, reformátora, filozofa a myslitele Jana Ámose Komenského (1592 – 1670), který strávil část svého života v polském Leszně, kde napsal a vydal řadu ze svých nejvýznamnějších děl.¹⁷

V rámci rekapitulace lze konstatovat, že polská mládež, která čteně využívá program výměny mládeže v rámci programu Comenius, neví mnoho o patronu této iniciativy – Janu Ámosovi Komenském. Jeho jméno zná pouhých 9% dotazovaných. Tento český pedagog celý život věnoval praktické výchovné činnosti, sepisování školních učebnic a teoretickému zpracování pedagogických otázek, zejména týkajících se didaktiky. Tvůrce a propagátor jednotného systému obecného vyučování vytvořil základy pro současná pravidla pedagogiky. Doporučoval, aby se mohli učit všichni, nezávisle na pohlaví a postavení, a také aby se vyučovalo v mateřském jazyce. Prosazoval ve svých názorech víru v blahobyt a nápravu lidstva prostřednictvím rozšiřování učení. Byl pronásledován katolickou církví, tak se uchýlil do polského Leszna, k Rafałovi Leszczyńskému. Stal v čele Jednoty bratrské a v Leszně, bohužel pro Polsko, se aktivně účastnil přípravy švédského útoku na Polsko.¹⁸

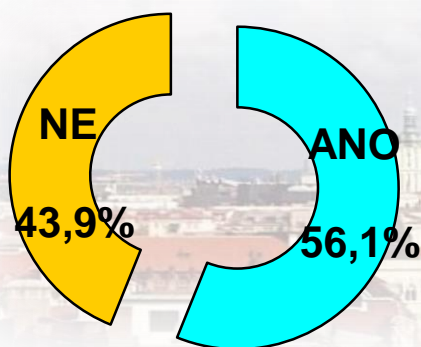
V rámci shrnutí výsledků dotazníku týkajících se znalosti některých událostí z dějin Čech, lze konstatovat, že většina polské mládeže je moc nezná, byť některé osobnosti, respektive události měly vazbu i na historii Polska.

Zde je vhodné uvést odpovědi, jaké se objevovaly u otázky, *zda chcete v budoucnu prohlubovat své vědomosti o sousedech našeho státu – Čechách?*

¹⁷ Cit. za <http://bur122.internetdsl.tpnet.pl/>

¹⁸ http://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_%C3%81mos_Komensk%C3%BD

Czy chciałbyś w przyszłości pogłębić swoją wiedzę o sąsiadach naszego kraju – Czechach?



B. CO VĚDÍ ČEŠI O POLÁCÍCH?

V první řadě byla položena otázka týkající se nejnovější historie Polska. Na otázku, kdy skončilo období komunistického režimu a vzniklo svobodné Polsko, to znamená, kdy přestala existovat Polská lidová republika, správně odpověděla většina respondentů (68%). 28% dotazovaných si myslí, že to bylo po 2. světové válce.

Nutno připomenout, že Polská lidová republika (PLR) byl oficiální název polského státu v letech 1952-1989. Předtím, v letech 1945-1952 tento stát fungoval jako subjekt mezinárodního práva s názvem Polská republika. Tomuto státu se v období 1945-1989 propagandově a hovorově říkalo Lidové Polsko (Polska Ludowa).¹⁹

Další otázka se týkala Solidarity (Solidarność), tj. **Nezávislého samosprávného odborového svazu** NSZZ Solidarność – celostátního odborového svazu, který vznikl v roce 1980 s cílem hájit práva zaměstnanců, do roku 1989 jedno z hlavních středisek opozice proti vládě Lidového Polska.

Otázka nebyla položena náhodně, protože tento svaz sehrál významnou úlohu ve svržení komunistické moci v Československu. Solidarita se snažila o demokratické proměny, a to bez současného používání násilí. Kulatý stůl dokázal, že je možná mírová dohoda mezi komunistickou mocí a opozicí. Ve šlépějích Solidarity se vydali představitelé demokratických hnutí v dalších komunistických zemích. Koncem léta vlastní kulatý stůl mělo Maďarsko. Parlament, který zasedal ve dnech 15.-20. října, schválil zákon o uskutečnění svobodných voleb.

¹⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Rzeczpospolita_Ludowa

"Solidarność" (Solidarita) je:



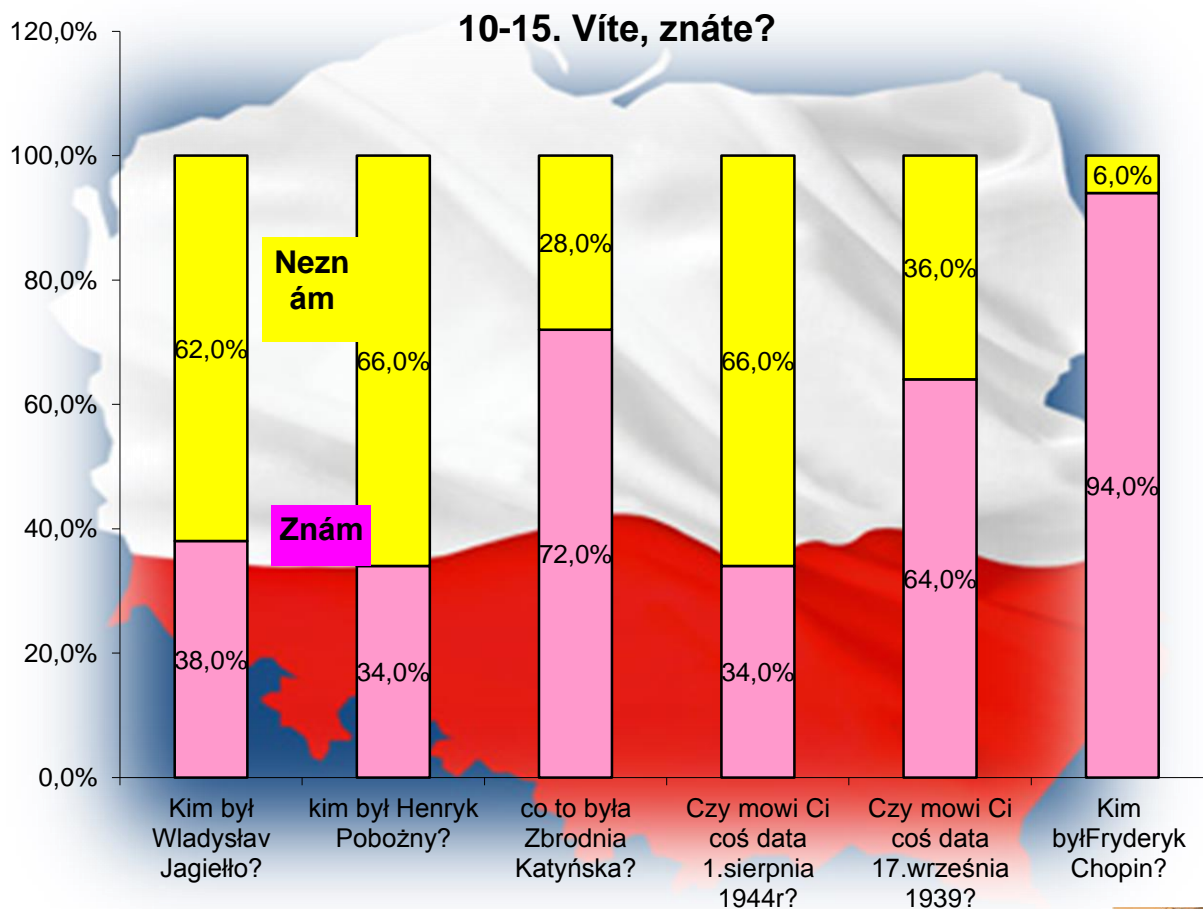
Konaly se v květnu 1990 a ukončily vládu komunistů. Německo otevřelo hranice, což umožnilo tisícům Němců z NDR útěk na Západ. Komunistický režim v NDR zahájil vyjednávání s NSR a 9. listopadu 1989 padla berlínská zeď, rozebraná obyvateli. 17. listopadu začaly protesty, které vedly k sametové revoluci v Československu. 29. prosince byl vůdce opozice Václav Havel zvolen prezidentem Československa. K proměnám v těchto zemích došlo na základě ideálů mírového boje o svobodu rozšířeného díky úspěchu "Solidarity".²⁰

Obdobně, jako polské mládeže, jsme se zeptali mladých Čechů na to, zda znají jména některých polských panovníků a národních hrdinů. Výsledky dotazníku ukazují, že česká mládež nezná krále Vladislava Jagellu (Władysław Jagiełło) (38%), i když měl získat český trůn po smrti krále Václava IV. Lucemburského, kdy Čechy stály před důležitou otázkou volby nového panovníka.

Roku 1420 Vladislav Jagello odmítl nabídku husitů týkající se obsazení českého trůnu, o čem rozhodlo stanovisko kardinála Z. Olešnického a jiných hodnostářů. Král, který byl původně husitům nakloněný, pod vlivem opozice stanovil sankce proti Čechům (wieluňský edikt 1424).²¹

²⁰ <https://pl.wikipedia.org/>

²¹ <http://portalwiedzy.onet.pl/>

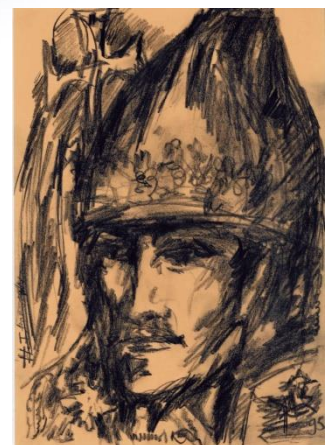


Jindřicha Pobožného (Henryk Pobožny) zná pouze 34% respondentů, byť jsou jeho osudy také spojeny s historií Čech. Jeho chotí byla Anna Česká, česká královna z rodu Přemyslovců. Byla dcerou českého krále Přemysla Otakara I. a jeho druhé chotí, Konstancie Uherské. V letech 1214 - 1218 se stala manželkou mladého slezského knížete Jindřicha

II. Pobožného.²²



Skvělé znalosti mají Češi, co se týče jednoho z nejvýznamnějších polských klavíristů a skladatelů – Fryderyka Chopina. Tyto informace mají 92% dotazovaných.

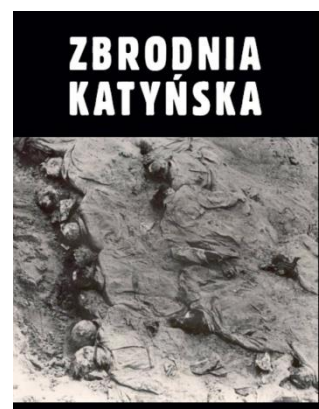


²² http://pl.wikipedia.org/wiki/Henryk_II_Pobo%C5%BCny



Česká mládež se také dobře orientuje v událostech 20. století, které byly pro Polsko tragické. Znají tak datum 17.9.1939, to znamená začátek agrese SSSR vůči Polsku, tzv. IV. dělení Polska, ke kterému došlo 17. září 1939 ze strany SSSR (bez vypovězení války stanoveného v mezinárodním právu) vůči Polsku, které bylo od 1. září 1939 ve stavu války s III. Říší.²³

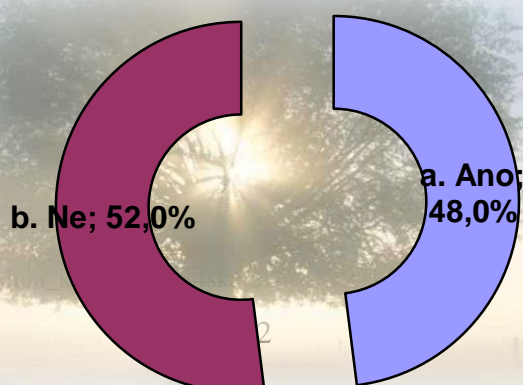
katyňského masakru, kdy bylo na jaře 1940 popraveno zastřelením minimálně 21 768 obyvatel Polska, z toho na 10 tis. vojenských a policejních důstojníků, a to na základě rozhodnutí nejvyšších orgánů Svazu sovětských socialistických republik učiněného v tajném usnesení Politického byra ÚV VKS(b) z 5. března 1940 (tzv. katyňské usnesení). Popravu obětí, které byly považovány za "nepřátele sovětské moci" a zabíjených střelou dozadu hlavy z krátké zbraně, provedla sovětská politická policie NKVD.²⁴



Češi vědí i o ozbrojeném povstání proti hitlerovskému okupantu dne 1.8.1944, které je známé jako Varšavské povstání. Varšavské povstání bylo největší bitvou, které se polská armáda účastnila během 2. světové války: v boji padlo 10 tis. povstalců a 7 tis. bylo pohřešováno; velké ztráty měli Němci – padlo cca 10 tis. vojáků, pohřešovalo se cca 6 tis., německá armáda přišla o 300 tanků, děl a obrněných vozů.

Povstání nedosáhlo ani vojenské, ani politické cíle, ale pro další generace Poláků se stalo symbolem statečnosti a

Chtěli byste v budoucnosti prohloubit své znalosti o sousedech svého státu – Polácích?



²³ http://pl.wikipedia.org/wiki/17_zar%C4%9A_1939

²⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/Zbrodnia_Katynska

determinace v boji o nezávislost.²⁵

V rámci shrnutí výsledků dotazníku týkajících se znalostí Čechů o některých událostech z dějin Polska, lze konstatovat, že většina mládeže je moc nezná, byť některé osobnosti, respektive události měly vazbu i na historii ČR.

Zde je vhodné uvést odpovědi, jaké se objevovaly u otázky, *zda chcete v budoucnu prohlubovat své vědomosti o sousedech našeho státu – Polácích?*

Jak je vidět na uvedeném obrázku více než polovina české mládeže nemá zájem o rozšíření svých vědomostí o Polsku.

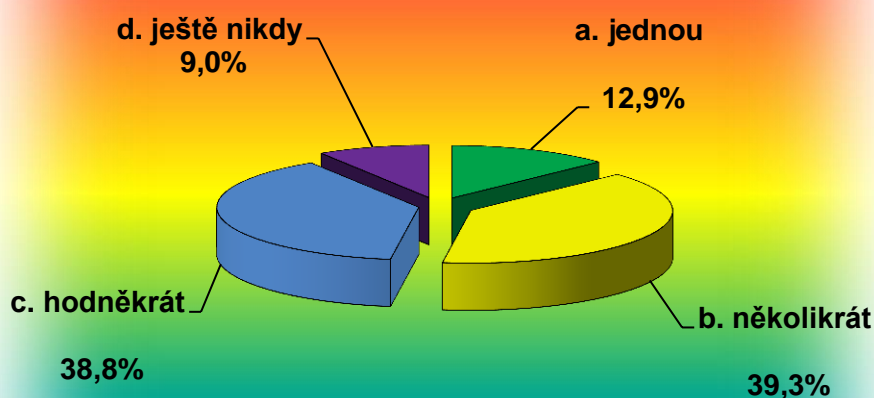
III. JAK VYPADAJÍ NAŠE PŘÍMÉ KONTAKTY?

1. NAVŠTĚVUJEME SE ?

Naprostá většina polských respondentů navštívila jižního Souseda mnohokrát. Bylo to přes 78% dotazovaných. Jednou v ČR bylo 26 osob, což je 12,9% a 18 dotazovaných nebylo v této zemi ani jednou (9,0%).

²⁵ <http://www.ww2.pl/Powstanie,Warszawskie,94.html>

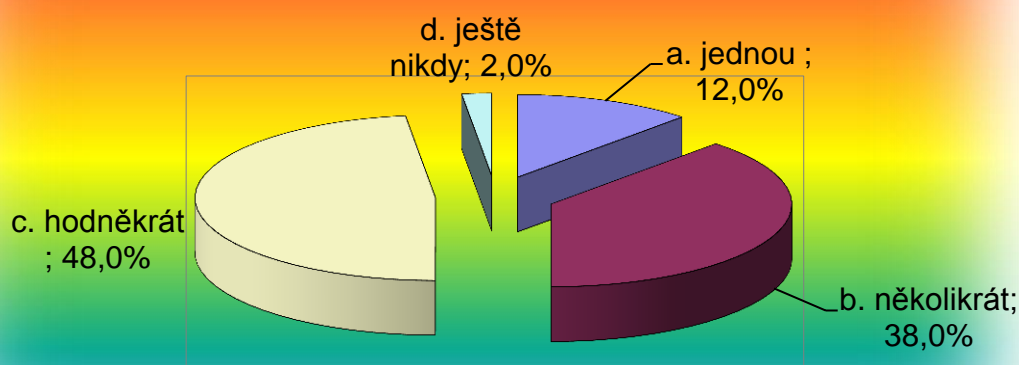
**Měl/a jsi už možnost překročit česko-polskou hranici?
Kolikrát? ?**



Nejčastěji se jednalo o jednodenní pobyty. Řada tazatelů se ptala respondentů na cíl cesty a zde se objevovaly odpovědi jako: byl jsem lyžovat, na horách, na školním výletě. Zde je vhodné dodat, že velkou úlohu v popularizaci této země mezi mladými Poláky sehrávají právě školní výlety, kdy jsou nejčastěji navštěvovány příhraniční oblasti, např. skalní město, české Krkonoše, o čemž psali v odpovědích na otevřené otázky.

Obdobně to vypadá u českých respondentů. Hodněkrát byla v Polsku téměř polovina dotazovaných, až 48%, několikrát 38%, jednou polskou hranici překročilo 12%, a 2% nebyla v Polsku ještě ani jednou.

Měl/a jste už možnost překročit česko-polskou hranici? Kolikrát?



2. CO JE PRO NÁS TURISTICKOU ZAJÍMAVOSTÍ U SOUSEDA?

POLÁCI:

Dotazovaní se velmi dobře orientovali, co se týče míst považovaných za turisticky zvlášť atraktivní. Nejčastěji uváděli Prahu, jejíž historické centrum je od roku 1992 na seznamu světového dědictví UNESCO. Hlavní město je považováno za jedno z nejatraktivnějších měst v Evropě, a proto jej každým rokem navštěvují četní turisté. V Praze je na 20 muzeí a téměř 100 galerií.²⁶

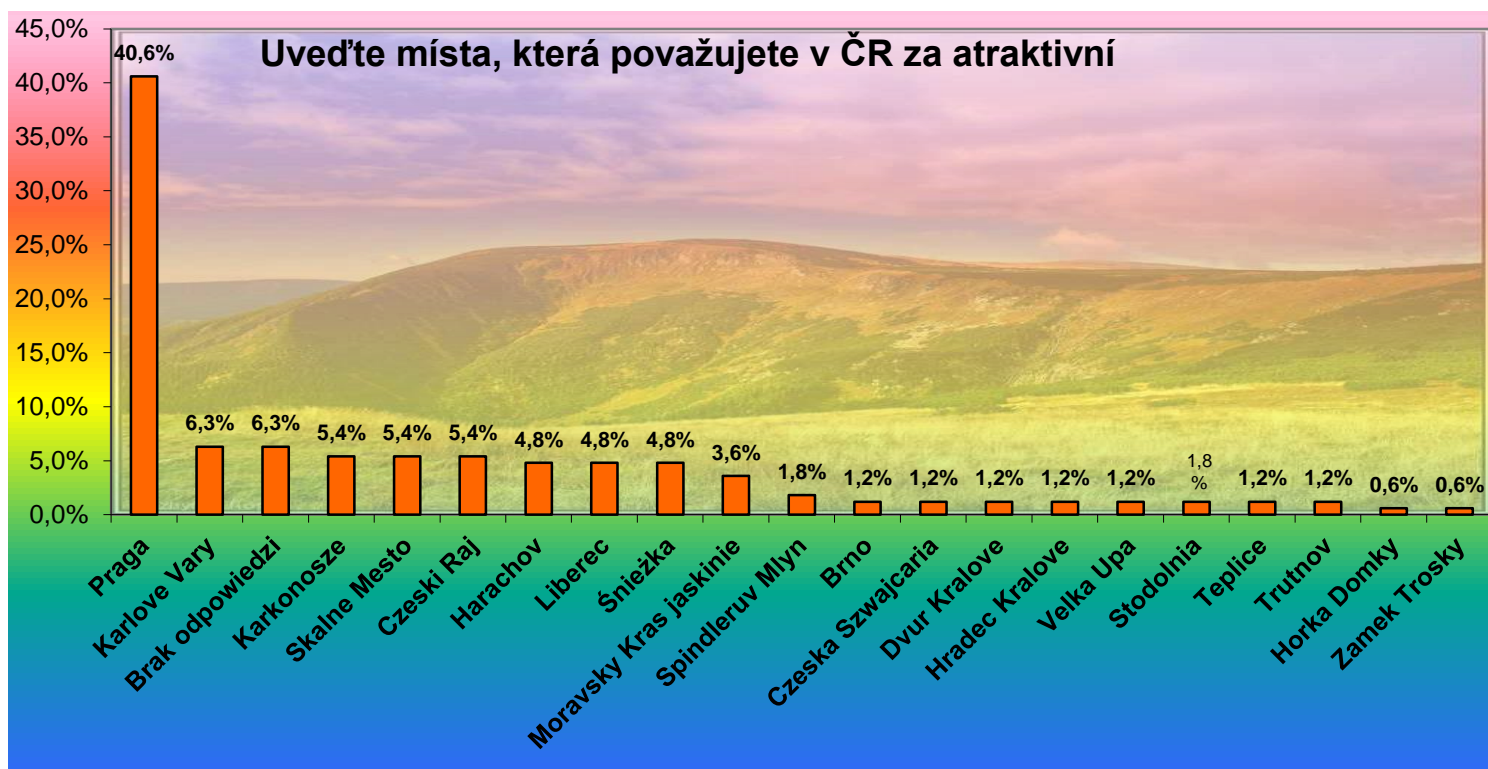
Dalším městem, které respondenti uváděli, jsou Karlovy Vary – ztělesnění lázeňské elegance, krásné promenády, exkluzivní lázeňské domy a krásná poloha v zalesněném údolí. Nejvýznamnější město celosvětově známé lázeňské trojice, kde se léčily nejvýznamnější osobnosti evropského uměleckého a společenského světa, je dnes druhým nejčastěji navštěvovaným městem v České republice. Díky výjimečné architektuře patří k nejkrásnějším lázním v Evropě.²⁷

Lázeňské hodnoty tohoto města zdůraznilo 6,3% dotazovaných, 1,2% uvedlo i Teplice.

²⁶ Cit. za <http://pl.wikipedia.org/>

²⁷ Cit za <http://www.czechtourism.com/pl/t/carlsbad/>

Jako turisticky atraktivní byla uvedena i města: Liberec – 4,8%, Brno - 1,2%, Dvůr Králové – 1,2%, Trutnov 1,2%. I Ostrava je stále více identifikovatelným kulturním a zábavním střediskem plným života, a to zejména díky proslulé Stodolní ulici, "která nikdy nespí". 1,8% dotazovaných uvedla právě tuto čtvrť jako turisticky atraktivní.



Krásné hory nacházející se pár kilometrů za polskou hranicí vnímá další, velká skupina respondentů. Český ráj, skalní město, Krkonoše, Sněžka patří k místům, které jsou pro Poláky zejména atraktivní. Je zde vhodné zdůraznit, že Český ráj byl v roce 2005 vyhlášen Geoparkem UNESCO. Jedná se i o nejstarší českou chráněnou krajinnou oblast, přírodní rezervaci s hustými lesy, plnou skutečných přírodních divů: skály s úchvatnými tvary, které tvoří celé skalní města (největší v regionu jsou Prachovské skály), malebná údolí a úzké soutěsky. Při návštěvě Českého ráje se téměř na každém kroku můžeme potkat s historickými památkami, zejména starými, tajuplnými hrady stavěnými na kopcích.²⁸ Patří k nim mj. hrad Trosky, na který poukázalo 0,6% respondentů – symbol Českého ráje. Dnes z hradu zůstaly zdi paláce, mohutné hradby, brány a podhradí se strážnicí. Charakteristické jsou dvě věže vypínající se na čedičové skále, na které hrad stojí – ta štíhlejší se jmenuje Panna a je vysoká 57 m a ta mohutnější je Baba a měří 47 m. Tento nedobytný hrad v době největší slávy



²⁸ Cit. Za <http://www.eczechy.pl/>

obklopovaly tři prstence hradeb s několika branami.²⁹

U našich jižních sousedů jsou ideální podmínky ke sjezdovému a běžeckému lyžování asi pět měsíců v roce. Respondenti uvádí Krkonoše, Harrachov, Velkou Úpu a zdůrazňovali právě tyto hodnoty.



České Švýcarsko ocenilo pouhých 1,2% dotazovaných. Je to kraj plný skalních věží, které jsou zahaleny do slunečních paprsků nebo tajemné mlhy. Je to jedno z nejmagičtějších míst v Evropě. Úzké stěny soutěsek, průzračná voda bystřin a široká panoramata z přírodních skalních teras vytváří neopakovatelnou atmosféru, které jednoduše nelze odolat. Při pohledu na zdejší krajinu se můžeme cítit jako v pohádce a není to přehnané – tato oblast byla nadšením pro Andersena, když psal své nejznámější pohádky a producenti "Letopisů Narnie" si vybrali České Švýcarsko k natočení části filmu.³⁰

Dalším místem, které, podle odpovědí dotazovaných (3,6%), stojí za to navštívit, je Moravský kras – krasová oblast v ČR, v Jihomoravském kraji severně od Brna. Na rozloze 94 km², kde byla roku 1956 vyhlášena chráněná krajinná oblast, se nachází více než 1600 jeskyň, z nichž jsou čtyři zpřístupněné návštěvníkům.³¹

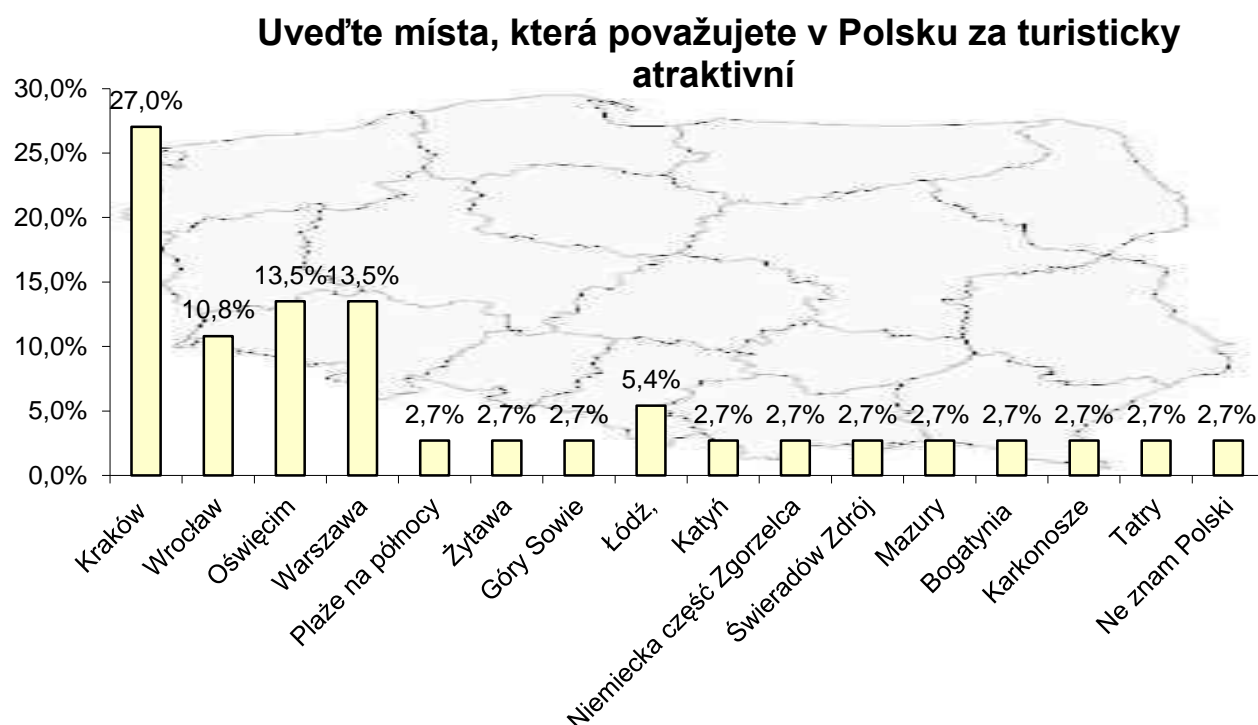
Pro rekapitulaci této části dotazníku je možné konstatovat, že polská mládež většinou Česko navštěvuje a dokáže určit místa, která mají velké turistické hodnoty.

²⁹ Foto a cit: <http://www.eczechy.pl/turystyka/w7craj.htm>

³⁰ Cit. a foto: <http://turystyka.wp.pl/gid,15636067,title,Czeska-Szwajcaria>

³¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Kras_Morawski

ČEŠI:



Na grafu výše je vidět, že nejatraktivnější pro Čechy je Krakov, což uvádí 27% dotazovaných. Patří k nejstarším polským městům s historií delší 1000 let, s mnoha významnými architektonickými památkami. Působí v něm i řada kulturních institucí a zařízení shromažďujících vzácné památky.³² Druhým městem, které je atraktivní pro českou mládež, je Vratislav (Wrocław).

13,5% uvedlo hlavní město Polska, Varšavu, a také Osvětim (Oświęcim - 13,5%) a Lodž (Łódź - 5,4%).

Bohatství polského pobřeží s krásnými plážemi oceňuje 2,7% respondentů, obdobně jako oblast mazurských jezer a Krkonoš nebo Sovích hor (po 2,7% dotazovaných). Někteří uváděli Świeradów Zdrój, Bogatyni a příhraniční území.

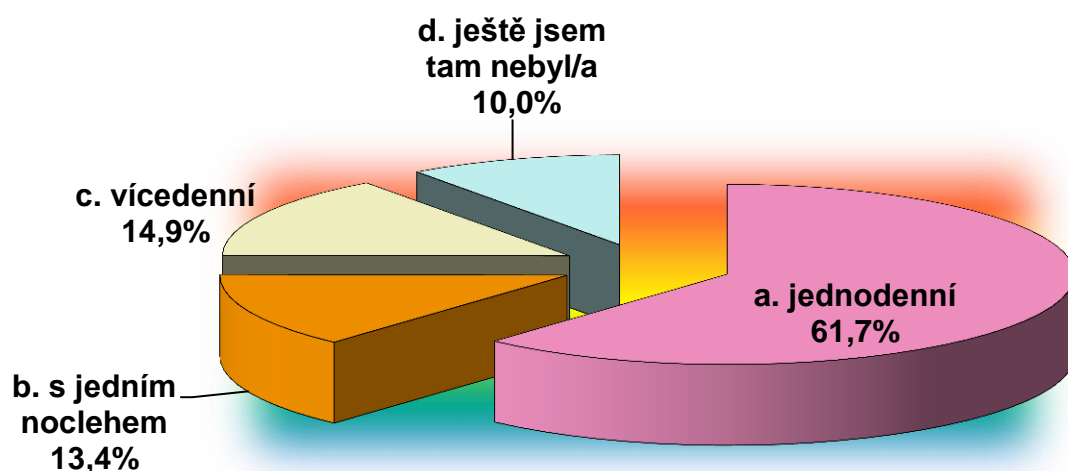
Je nutno dodat, že několik dotazovaných v Polsku umístilo Žitavu (německé Zittau) nebo Katyň (Bělorusko).

Dotazovaní uváděli i délku absolvovaných cest. Naprostá většina Poláků navštívila Česko během jednodenních cest – 61,7%.

13,4% tam bylo po dobu dvou dnů a 14,9% více dní. 20 osob ještě nikdy nepřekročilo hranici našich jižních sousedů.

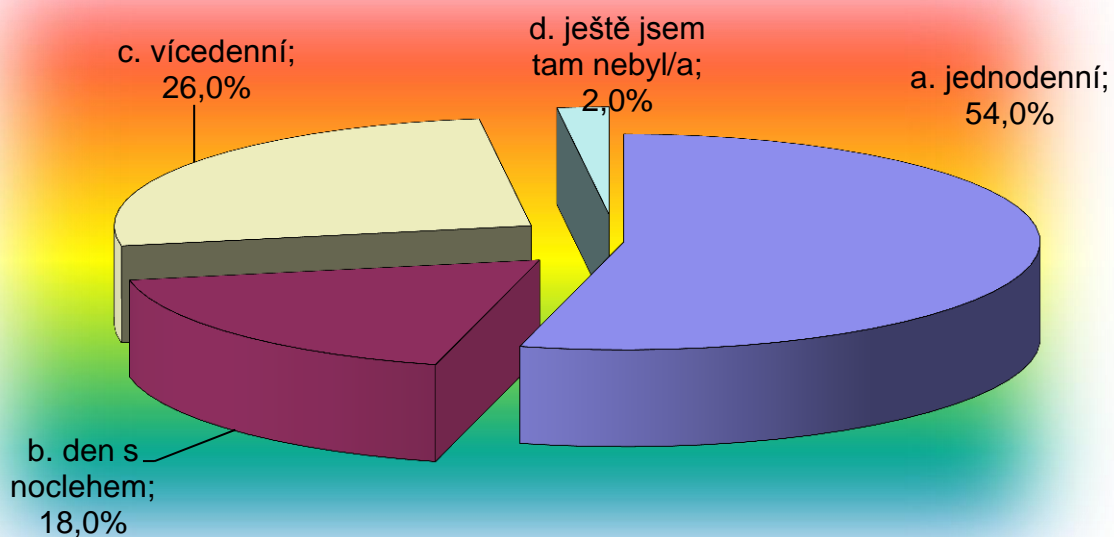
³² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Krak%C3%B3w>

POKUD JSTE BYLI V ČR, JEDNALO SE O POBYTY



Co se týče Čechů, tak obdobně jako Poláci nejčastěji pobývali u Sousedů mnohokrát, ale jednalo se o jednodenní pobyty, a to u 54% dotazovaných, s jedním noclehem 18%, a několikadenní pobyty uvedlo 26% respondentů. Pouze 2% mladých Čechů ještě nikdy nebylo u severních Sousedů své vlasti.

POKUD JSTE BYLI V POLSKU, JEDNALO SE O POBYT



3. UMÍME SPOLU KOMUNIKOVAT?

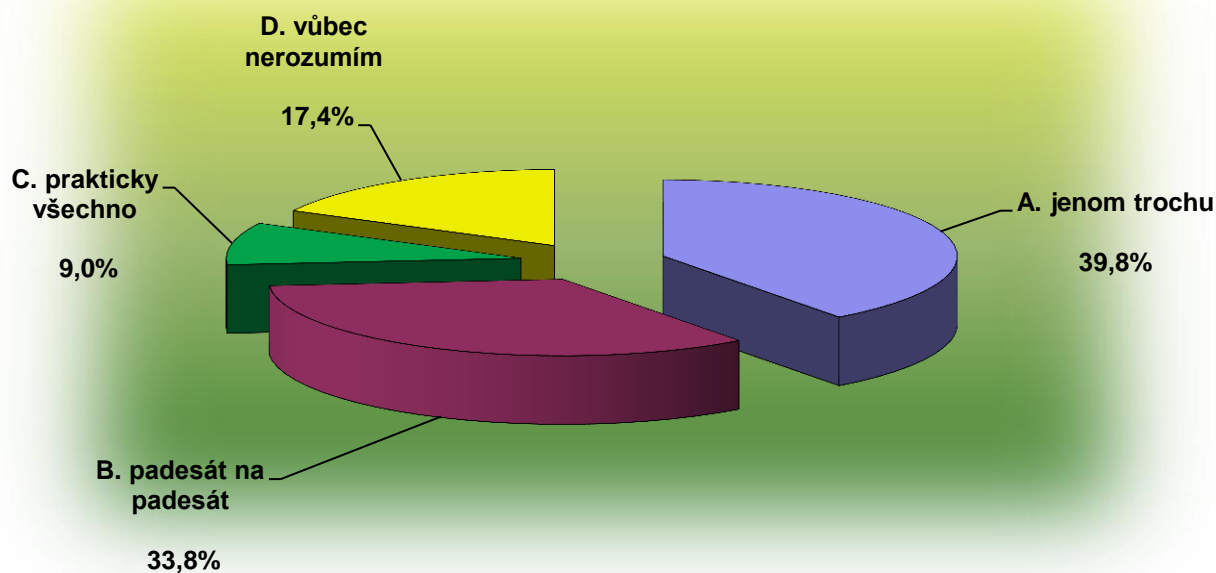
A. POLÁCI S ČECHY...

Při vyhodnocování výše uvedených bodů dotazníku je vhodné se hned zeptat, zda mládež, tak ráda a čteně navštěvující Českou republiku, má potíže s komunikací ve smyslu vzájemného rozumění si. Zajímavou je i míra porozumění českému jazyku. Český jazyk, obdobně jako polština, patří do slovanské skupiny jazyků a jeví se jako velmi podobný našemu jazyku. Málo lidí však ví, že existuje celá řada významových rozdílů mezi stejně vyslovovanými nebo psanými slovy, které je nutné poznat, pokud chceme používat češtinu, protože tyto rozdíly jsou často zdrojem nedorozumění a mnoha vtipných situací.³³

Většina dotazovaných osob (61,2%) neměla problém komunikovat se Sousedy. Pro jiné to nebyla žádná překážka, protože neměli potřebu komunikovat (29,4%) a k problémům v komunikaci se přiznalo pouhých 9,5% dotazovaných.

Z této analýzy lze vyvodit, že i když patříme ke stejné rodině slovanských jazyků, tak mladí Poláci nerozumí až tak moc českému jazyku.

V JAKÉ MÍŘE ROZUMÍTE ČEŠTINĚ?



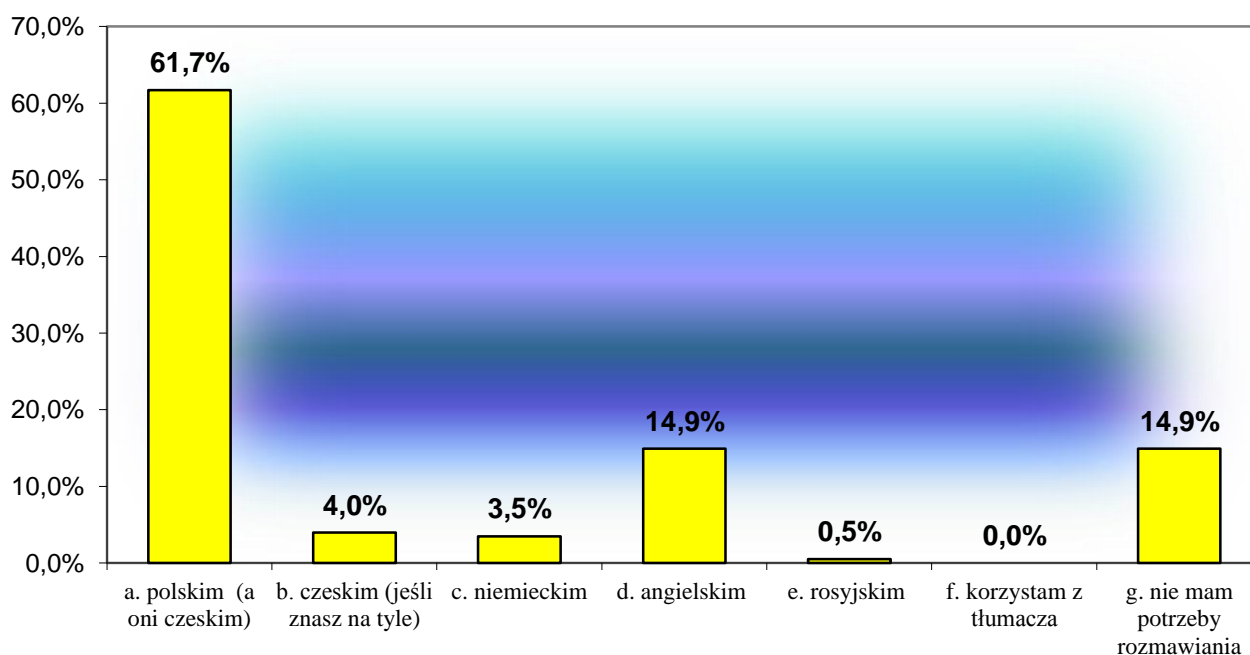
Pouze 9% respondentů uvádí, že dokonale rozumí jazyku Sousedů, 33% rozumí tomuto jazyku asi z poloviny a pouze trochu 39,8%. Více než 30 osob (17,4%) konstatovalo, že nerozumí vůbec.

³³ www.finito.zanet.pl/czeski/

V souladu s tím byla položena další otázka na jazyk, ve kterém mládež cestující do ČR komunikuje. Nejvíce osob odpovědělo, že mluví ve své mateřštině, a jejich společníci v rozhovoru ve své a nemají problém, aby si vzájemně rozuměli (61,7%), i když, jak ukazuje předchozí graf, si nerozumí úplně dobře. Velká skupina mládeže používá v kontaktech s Čechy angličtinu, což je 14,9%. Němčinu používá 3,5%, a česky dobře mluví 4% respondentů.

Objevily se i osoby (14,9%), které uváděly, že nemají potřebu komunikovat se Sousedy. Nikdo z dotazovaných nevyužíval služby tlumočníka.

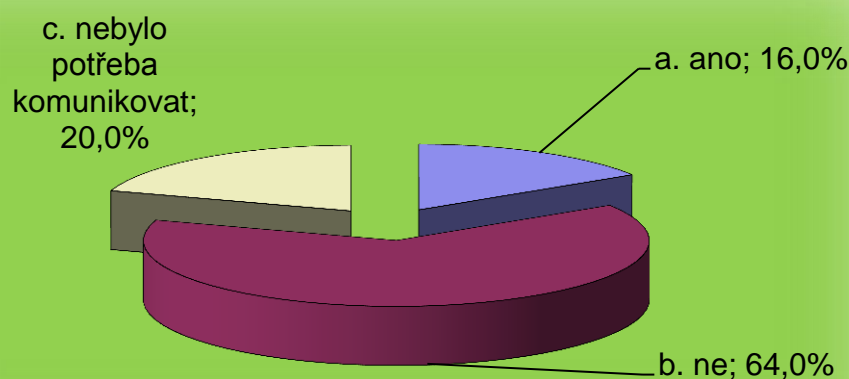
Když jste v ČR, jaký jazyk používáte:



A. ČEŠI S POLÁKY...

Velmi podobně vypadá komunikace z české strany. Také asi 60% dotazovaných nemá problém domluvit se. Pro jiné to nebyla žádná překážka, protože neměli potřebu komunikovat (20%) a k problémům v komunikaci se přiznalo pouhých 16%

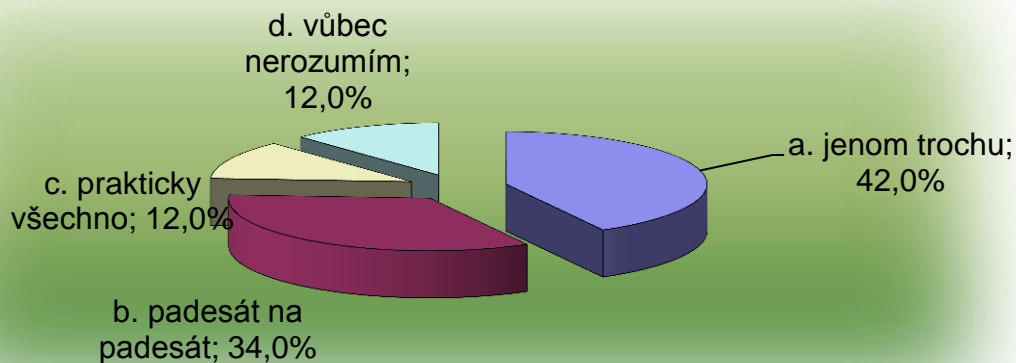
Pokud jste byl/a v Polsku, měl/a jste problémy s komunikací s Poláky?



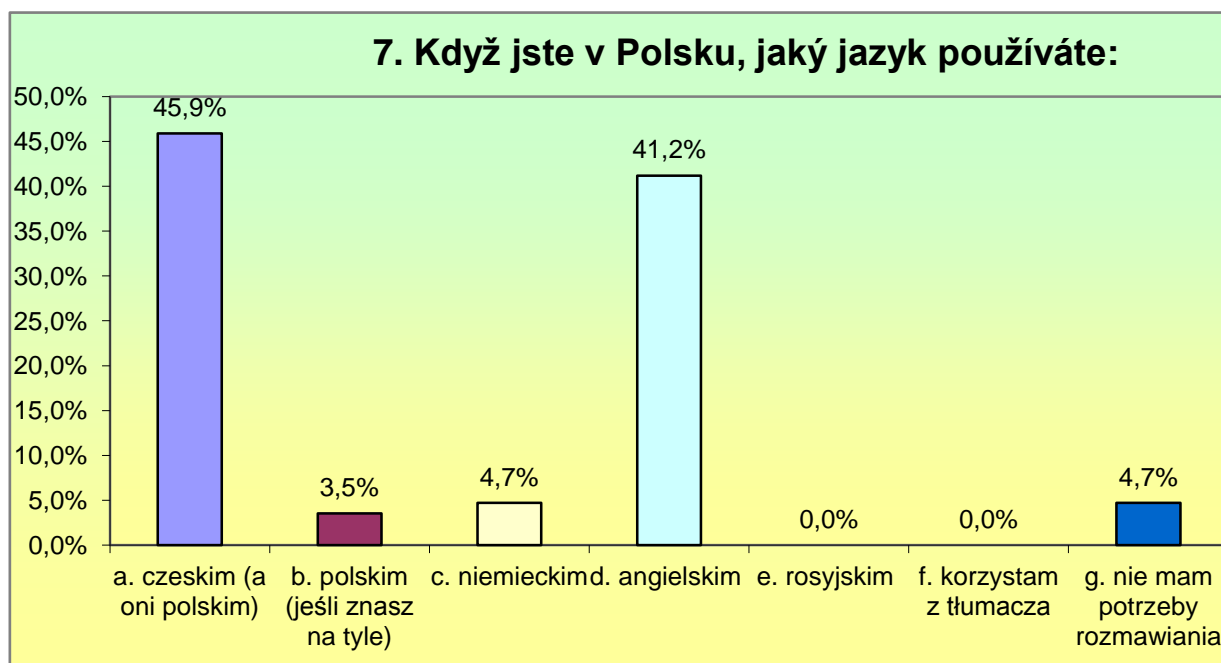
dotazovaných.

Odráží to i analýza další otázky týkající se míry porozumění polskému jazyku. Prakticky všemu rozumělo 12% dotazovaných, polovině 34% a zcela nerozumělo 12% respondentů. Téměř polovina by se ve slabé míře dokázala domluvit se Sousedy (42%), byla to dominantní skupina v tomto průzkumu.

V JAKÉ MÍŘE ROZUMÍTE POLŠTINĚ?



Během pobytu v Polsku Češi nejraději používají mateřský jazyk (45%) nebo angličtinu (41,2%). Němčinu používá 4,7% dotazovaných a k dokonalé znalosti polštiny se přiznává 3,5% respondentů, což jim dovoluje komunikovat právě v tomto jazyce.



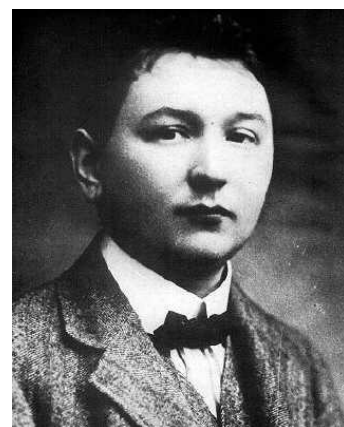
4. ZNÁME PŘEDSTAVITELE LITERATURY A HUDBY SVÝCH SOUSEDŮ?

• LITERATURA

Pro průměrného mladého Poláka je Česká republika státem, jehož literaturu téměř nezná. 65,7% píše, že se o českou literaturu nezajímá.

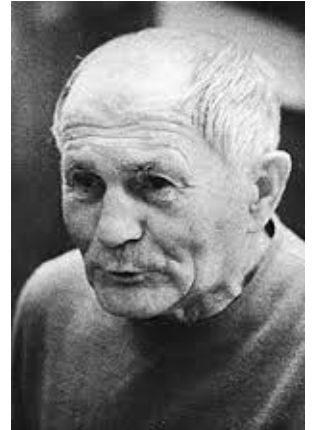
Ale 17,9% zná díla F. Kafky, zřejmě díky tomu, že jeho největší díla "Proces" nebo "Zámek" jsou povinnou četbou.

Dalším autorem české literatury, kterého Poláci znají, je J. Hašek, zřejmě s ohledem na Dobrého vojáka Švejka – milovníka piva, klobás a krásných žen. Jeho zvláštní přístup k životu, válce, milostivě vládnoucímu Františku Josefovi mu přinesly zaslouženou slávu. Jedná se o jednu z nejproslulejších protiválečných knih. A určitě nejvtipnější. Tvůrce této postavy zná 20 dotazovaných.



Díla Milana Kundery, spisovatele a esejisty známého zejména jako autora "Nesnesitelné lehkosti bytí" zná a četlo 3,5% dotazovaných.

Společně s Milanem Kunderou, českou literaturu 2. poloviny 20. století nejvíce reprezentuje Bohumil Hrabal³⁴. Hrabalova tvorba je založena na grotesce, která je plná lyrismu, optimismu a lásky k člověku a zná ji 1,5% polské mládeže. Při analýze níže uvedených údajů obsažených v grafu lze konstatovat, že polská mládež se o literaturu sousedů nezajímá a nezná ji. V dotazníku byly uvedeny pouze čtyři jména literárních tvůrců, ale jednalo se o otevřenou otázku, kde bylo možné doplnit svou odpověď, ale učinilo tak pouze 1,5% dotazovaných, kteří uvedli Miroslava Žambocha – českého spisovatele fantasy a science fiction.



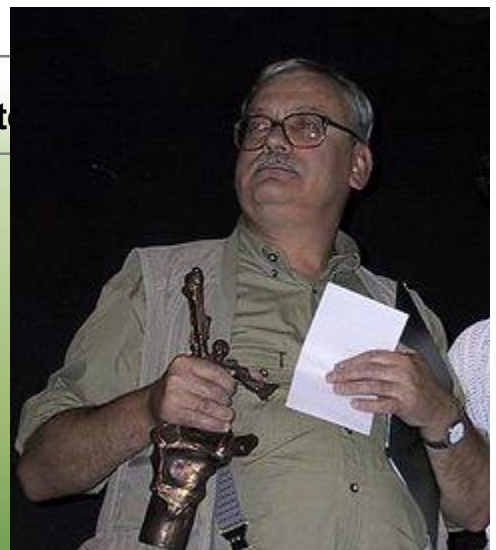
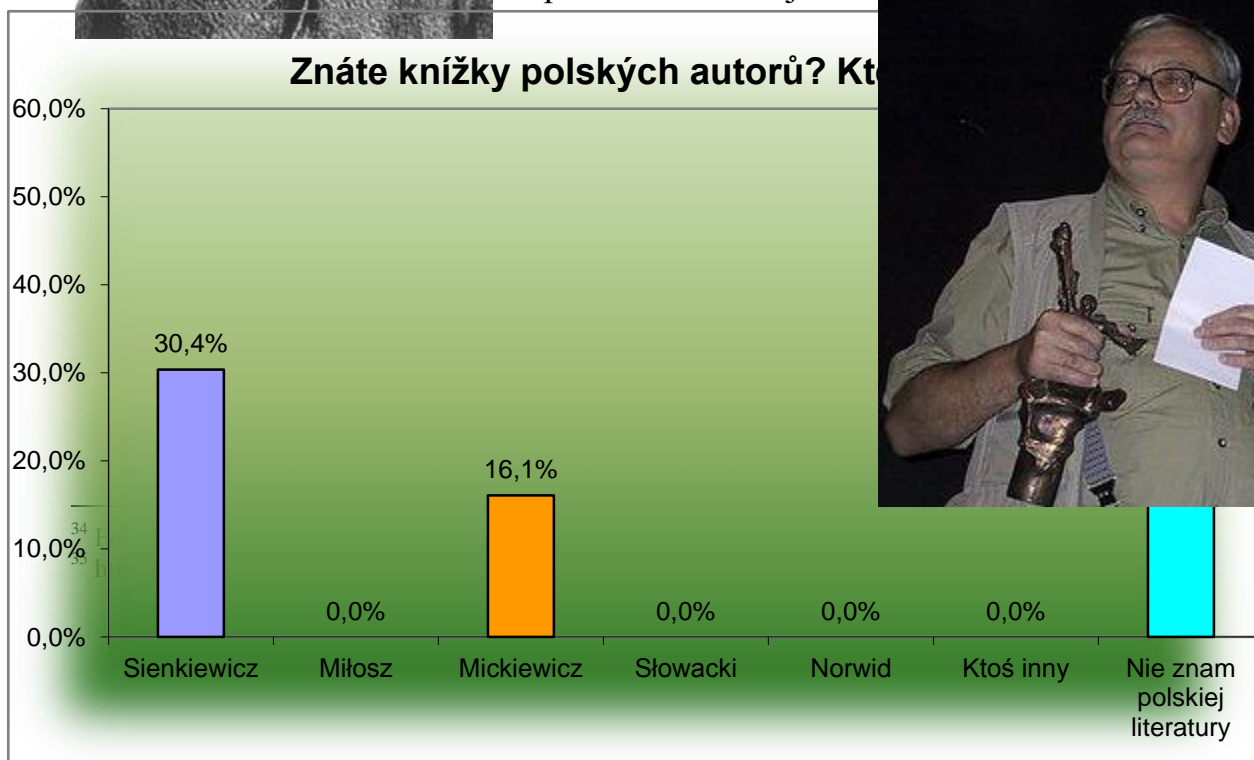
Velmi podobně vypadá vztah Čechů k polské literatuře. 65% rozhodně uvedlo, že nejví zájem o literární tvorbu sousedů.

Nejvíce osob (na 30%) tvrdí, že zná díla Henryka Sienkiewicze, polského novelisty, spisovatele a publicisty, nositele Nobelovy ceny za literaturu z roku 1905 za celoživotní tvorbu, jednoho z nejvýznamnějších polských spisovatelů přelomu 19. a 20. století.³⁵



16% dotazovaných četlo díla Adama Mickiewicze. Je to polský básník, činitel a politický publicista. Vedle Juliusze Słowackého a Zygmunta Krasińskiego je považován za největšího básníka polského romantismu a polské literatury vůbec.

Úplně neznámá jsou



díla Słowackého, Miłosze nebo Norwida.

V dotazníku bylo uvedeno pouze pět jmen literárních tvůrců, ale otevřená otázka umožňovala uvedení své vlastní odpovědi. Učinilo tak ale pouze 1,5% dotazovaných, kteří uvedli Andrzeje Sapkowského – polského spisovatele fantasy. Je, po Lemovi, nejčastěji překládaným polským autorem polské literatury fantasy.

Kromě toho byl uváděn Jerzy Kosiński, polsko-americký spisovatel židovského původu, který píše v angličtině. Knihou, která ho proslavila, byl "Malovaný pták".

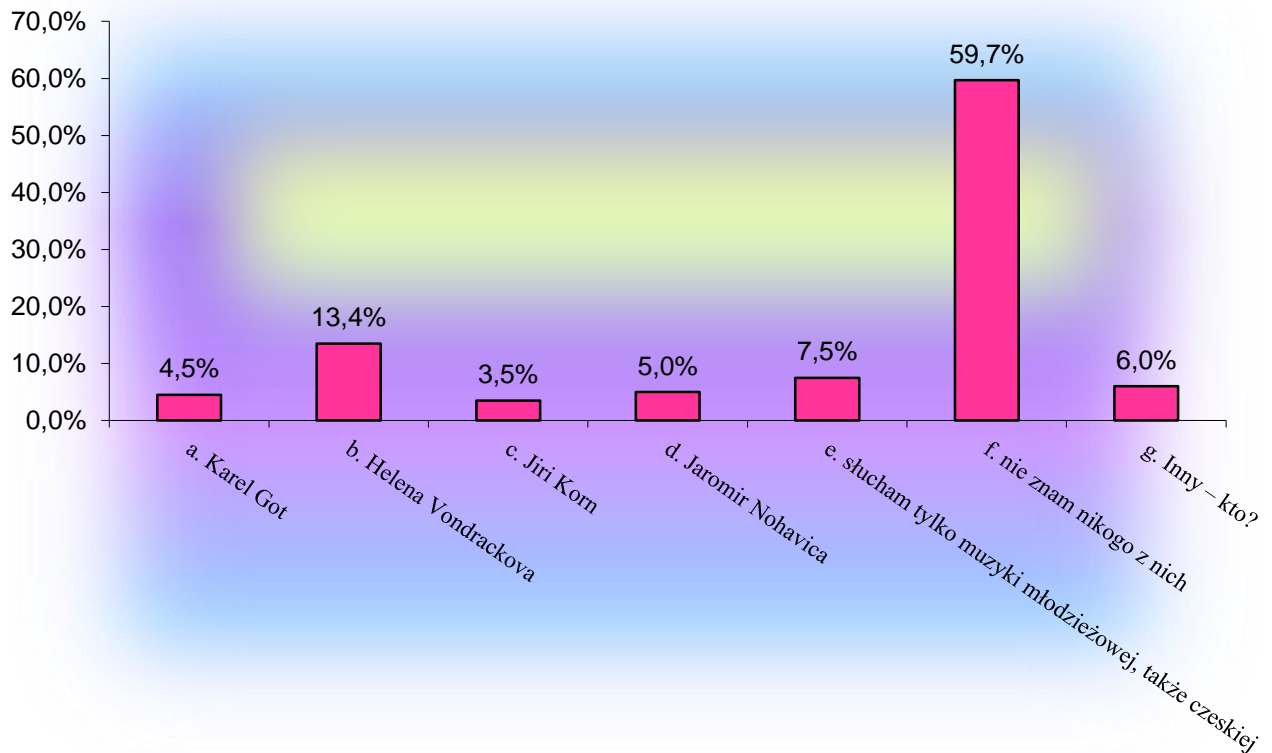
• HUDEBNÍ TVORBA

Naprostá většina polských respondentů nezná tvůrce české hudební scény, kteří se nejvíce proslavili v minulém století. 59,7% dotazovaných nezná proto H. Vondráčkovou, J. Korna, K. Gotta, J. Nohavicu. 15 osob, když poslouchá hudbu pro mládež, tak poslouchá i českou hudbu.

U této otázky byla možnost napsat svou vlastní odpověď týkající se hudebních tvůrců. Mládež takto uvedla: Ewu Farnou, kapelu Radůza, Gabi Gold a Doctor Victor. Zde je nutné ale upřesnit a vysvětlit, že Ewa Farna je polskou zpěvačkou, která působí v oblasti populární a rockové hudby, je autorkou textů a skladatelkou. Pochází z polské rodiny žijící na Záolší. Doma mluví těšínským nářečím a zpívá v češtině a v polštině. Žije ve Vendryni, v české části Těšínského Slezska. Považuje se za Polku.³⁶

³⁶ Informace ze stránek: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ewa_Farna

Kdo Vám z českých zpěváků a kapel vyhovuje nejvíc?



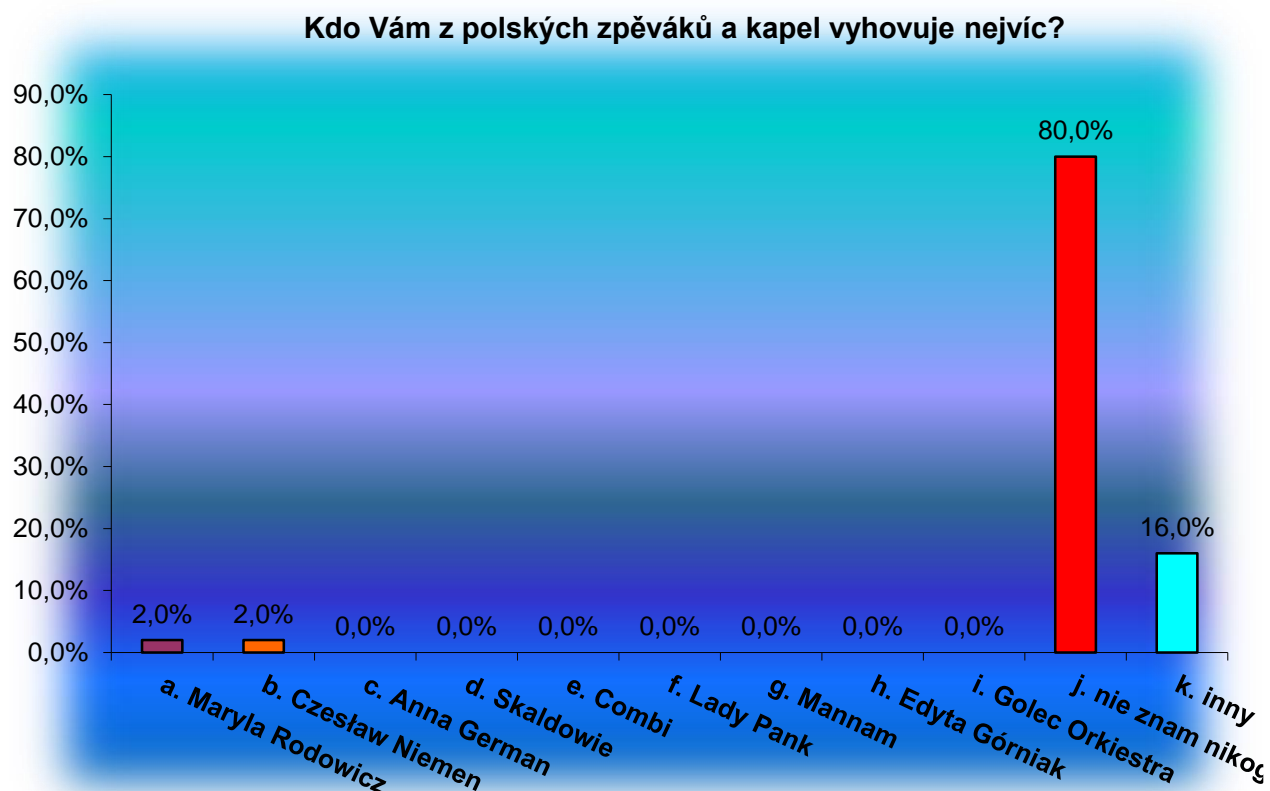
80% dotazovaných Čechů nezná polské hudební interprety. Pouze 2% uvádí Marylu Rodowicz a Czesława Niemena. U této otázky, obdobně jako v dotazníku pro Poláky, byla možnost napsat svou vlastní odpověď týkající se hudebních tvůrců. Mládež takto uvedla: Gracjana Roztockého. Jedná o jednu z nejpopulárnějších osobností v polském internetu. Proslavil se zveřejňováním vlastních písniček na YouTube. Upozornil na sebe stylem oblékání a hlasem. Přes popularitu je často kritizován za oblečení, názory a netypický hlas.³⁷

Další uváděnou kapelou je Vader - polská skupina, která hraje hudbu na pomezí thrash a death metal. Vznikla v roce 1983. Patří dnes k předchůdcům žánru death metal v Polsku. Název kapely navazuje na fiktivní postavu Dartha Vadera, hrdinu ságy Hvězdných válek.³⁸

Česká mládež zná také Annu Marii Jopek a Ewu Farnou.

³⁷ http://pl.encyklopediainternetica.wikia.com/wiki/Gracjan_Roztocki

³⁸ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Vader>



• FILMOVÁ TVORBA

Mladí Poláci nejvíce znají populární filmy pro děti – večerníčky. Naprostá většina dotazovaných doplnila tuto otázku. Co se týče českého kina, tak 96 osob neuvedlo žádný český film, který by znali. V tabulce níže jsou uvedeny názvy filmů uváděných respondenty (cca 50% dotazovaných):

1	Brno
8	Vrátné láhve
3	Czech streets
10	Český film <i>film není český</i>
13	Český sen
13	Dobrý voják Švejk
3	Knoflíkáři
1	Jan Hus
1	Jánošík
1	Kajínek
3	Kola
7	Naděje
3	Venkovský učitel
1	Příběhy obyčejného šílenství
3	Postřižiny
2	Samotáři
3	Nemocnice na kraji města

1	Ve stínu
8	Zabít Sekala
1	Sklapni a zastřel mne
1	Olsenův gang <i>film není český</i>
2	Ostře sledované vlaky
3	Obecná škola
96	bez odpovědi

Co se týče českých filmů pro děti, je nutné přiznat, že mnoho dotazovaných na těchto pohádkách vyrostlo a proto neměli problém uvést název večerníčku. Pouze 28 osob nezná žádný český film pro děti.



92
30
16

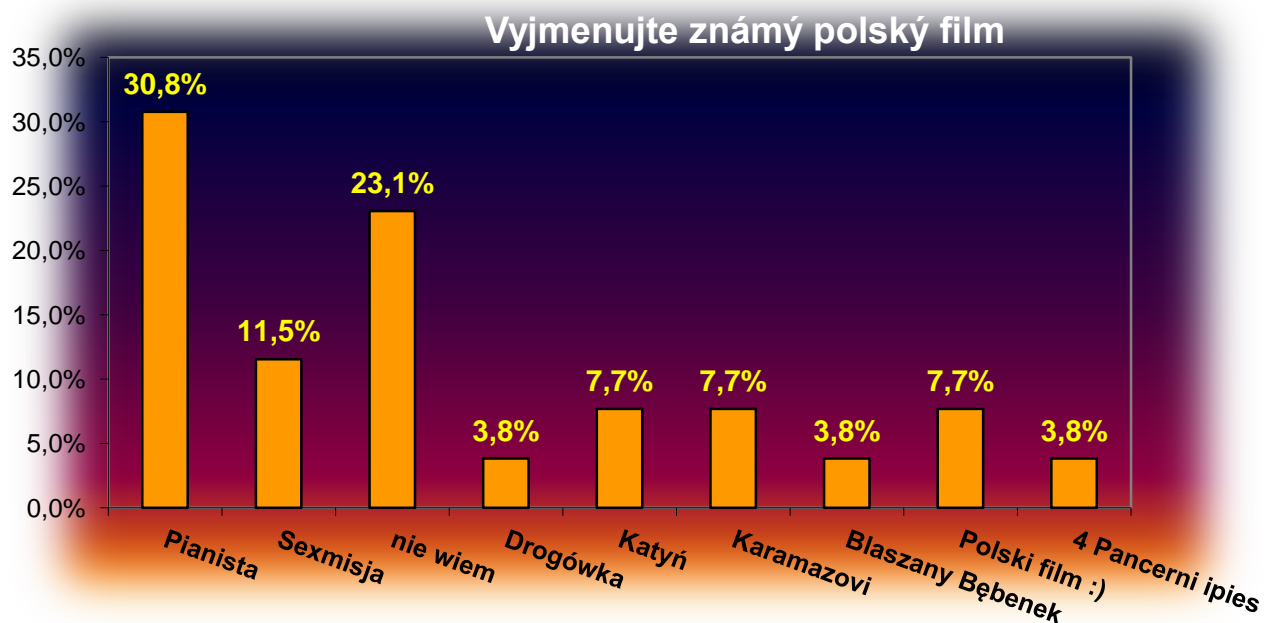
14
28

Krtek
Rumcajs
A je to
Pohádky z mechu a
kapradí

bez odpovědi



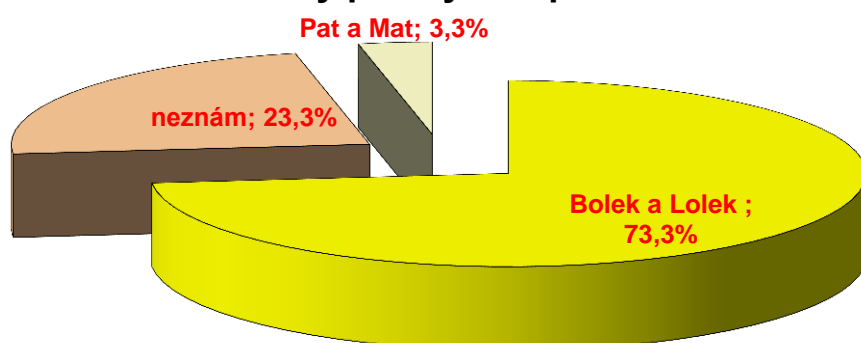
Česká mládež zná polské filmy o něco lépe, než Poláci českou kinematografii. Mládež uváděla následující filmy:



Naprostá většina uvádí, že zná pouze jeden polský film pro děti, a to "Bolek a Lolek" (73%). Někteří chybně uvádí „Pat a Mat“, protože to jsou hrdinové pohádky "A je to", která je česká.



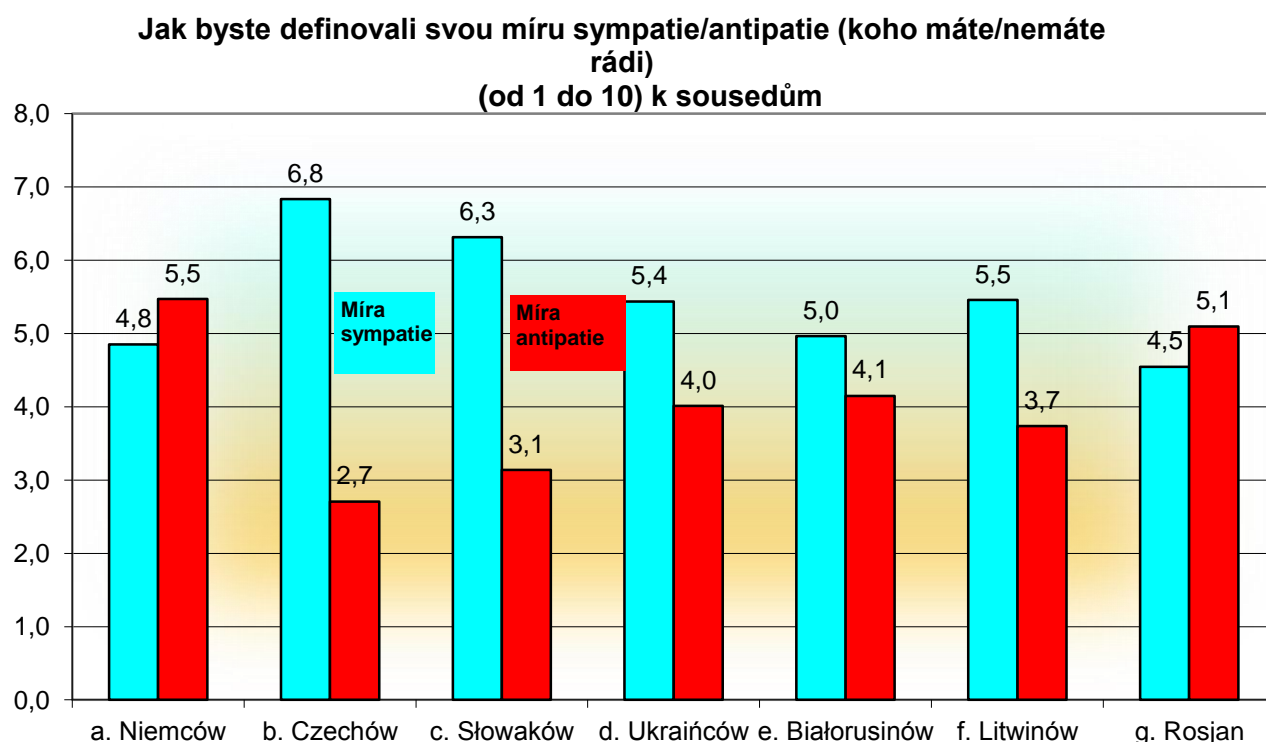
Uved'te známý polský film pro děti



IV. MÍRA SYMPATIE A ANTIPATIE DOTAZOVANÝCH K SOUSEDNÍM NÁRODŮM

Na závěr průzkumu byla mládeži položena otázka, aby na stupnici 1-10 určili svoji míru sympatie a antipatie ke všem sousedům států.

1. KOHO MAJÍ POLÁCI NEJRADĚJI?



Z výše uvedeného grafu vyplývá, že nejvyšší míra sympatie v měřítku 1-10 patří našim jižním sousedům: Čechům a Slovákům (6,8 a 6,3). Nejnižší míra sympatie patří Němcům (4,8) a Rusům (4,5).

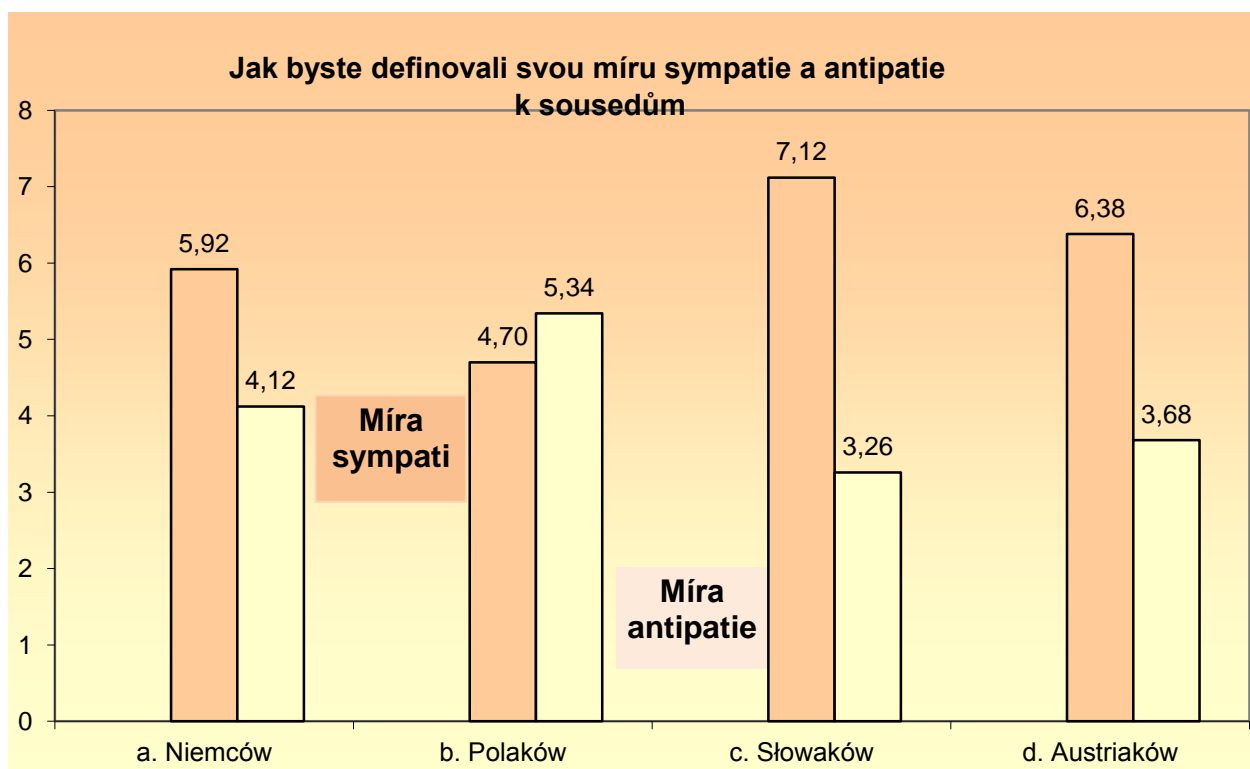
Z hlediska antipatie je obraz symetrický, tzn. národy, které mají nejvyšší sympatii, mají nejnižší antipatii: Češi 2,7 a Slováci 3,1. Na druhém konci byli Němci (5,5) a Rusové (5,1). Samozřejmě názory dotazovaných nebyly exaktní a přesně nedávaly součet 10.

Tento průzkum je více méně totožný s průzkumem veřejného mínění uskutečněným CBOS (Středisko pro průzkum veřejného mínění) počátkem roku 2013. Již po třetí za sebou, na vrcholu seznamu nejvíce oblíbených národů jsou

Češi, k nimž sympatii prohlašuje 59% dotazovaných. Na druhém místě jsou Slováci, k nimž pozitivní vztah vyjadřuje 58% dotazovaných.³⁹

1. KOHO MAJÍ ČEŠI NEJRADĚJI?

Co se týče Čechů, tak ti mají nejvíce rádi Slováky, i když tyto národy ohlásily hlasitý rozvod - to znamená rozdělení Československa po několika desítkách let společné existence ve společném státě. Na druhém místě jsou Rakušané, na třetím Němci, a poslední místo patří, bohužel, nám, Polákům, i když my máme Čechy nejvíce rádi. S touto skutečností souvisí řada negativních asociací, které vzbuzujeme u našich jižních sousedů, jako je megalomanie, alkoholismus nebo zlodějství.



Míra antipatie k sousedním národům je jakoby negativem míry sympatie, takže nejnižší je vůči Slovákům, o něco vyšší k Rakušanům, následně Němcům a nejvyšší k Polákům.

³⁹ <http://www.cbos.pl/>

SHRNUTÍ

Po důkladné analýze dotazníku by polská mládež mohla o svých vztazích s Čechy říct:

1. CHOVÁME K ČECHŮM NEJVĚTŠÍ SYMPATII ZE VŠECH NAŠICH SOUSEDŮ
2. ŽIJEME VEDLE SEBE, ALE MOC O SOBĚ NEVÍME A NEMÁME MOC ZÁJEM TYTO VĚDOMOSTI PROHLUBOVAT
3. HISTORIE OBOU ZEMÍ BYLA ČÁSTEČNĚ PROVÁZANÁ, ALE MOC O TOM NEVÍME
4. DOBŘE SE ORIENTUJEME V NÁRODNÍCH SYMBOLECH ČESKÉ REPUBLIKY
5. MLUVÍME SLOVANSKÝMI JAZYKY A NEMÁME PROBLÉM SE DOMLUVIT, POKUD TO JEN CHCEME
6. ČASTO ČESKO NAVŠTĚVUJEME
7. VÍME HODNĚ O TURISTICKÉM BOHATSTVÍ SOUSEDA
8. NEZAJÍMÁME SE O ČESKÝ FILM A HUDBU
9. TROCHU ČTEME ČESKÉ AUTORY
10. NA ČECHY SE DÍVÁME DOSTI STEREOTYPICKY, ZEJMÉNA Z HLEDISKA JEJICH "SMĚŠNÉHO JAZYKA"
11. SPOJUJEME JE S TYPICKÝMI NÁRODNÍMI VÝROBKY: PIVEM, ŠKODOVKOU A KNEDLÍKY
12. A DĚTSTVÍ SE NÁM SPOJUJE MIMO JINÉ S KRTEČKEM, RUMCAJSEM, A JE TO A ILUSTROVANOU, NESKUTEČNĚ VLÍDNOU HUDBOU Z POHÁDEK Z MECHU A KAPRADÍ

Na základě analýzy dotazníku české mládeže, by česká mládež mohla o vztazích Čechů k Polákům říct:

1. K SEVERNÍM SOUSEDŮM MÁME NEJMENŠÍ SYMPATII
2. MOC TOHO NEVÍME O POLSKÉ KULTUŘE A HISTORII. NEMÁME PŘÍLIŠ ZÁJEM PROHLUBOVAT TYTO VĚDOMOSTI
3. SICE HISTORIE OBOU ZEMÍ BYLA ČASTO PROVÁZANÁ, ALE NEZNÁME TO
4. ZNÁME NÁRODNÍ SYMBOLY POLÁKŮ: STÁTNÍ ZNAK A NÁRODNÍ VLAJKU
5. MLUVÍME JAZYKEM, KTERÝ JE POLŠTINĚ PODOBNÝ A NEMÁME VELKÝ PROBLÉM SE DOMLUVIT, POKUD TO JEN CHCEME
6. ČASTO SE NAVŠTĚVUJEME
7. VÍME HODNĚ O TURISTICKÉM BOHATSTVÍ SOUSEDA

8. POLSKÉ AUTORY MOC NEČTEME
9. POLÁCI SE NÁM ČASTO VYBAVUJÍ S KATOLICKÝM KOSTELEM A SILNOU VÍROU NEBO NÁBOŽNOSTÍ
10. Z POLSKÝCH FILMŮ PRO DĚTI ZNÁME POUZE "BOLKA A LOLKA"
11. POLÁCI V NÁS VZBUZUJÍ ŘADU NEGATIVNÍCH ASOCIACÍ, JAKO JE MEGALOMANIE, NEPOŘÁDNOST, ŠPATNÉ SILNICE, KRÁDEŽE NEBO ALKOHOLISMUS.

ZÁVĚRY

Když se podíváme na výsledky dotazníku, můžeme vyvodit následující závěry:

1. Pokud si myslíme, že existuje oboustranná potřeba lepšího poznání svého souseda, tak je potřeba popularizovat vědomosti o kultuře, historii a současnosti mezi mladými Čechy a Poláky pořádáním společných akcí: koncertů, promítání filmů pro konkrétní věkovou skupinu, výletů, vědomostních soutěží, apod.
2. Mělo by se usilovat o interpersonální kontakty dětí a mládeže, a to pořádáním setkání, kdy bude možné sdílení zkušeností, navazování bližších kontaktů a díky tomu budou mladí lidé cítit vzájemnou potřebu komunikace.
3. Ve školách a dokonce v mateřských školkách by děti měly mít možnost "živého" kontaktu s jazykem Souseda, a to prostřednictvím setkání se zajímavými lidmi nebo promítání filmů. Díky tomu už to nebude "směšný" nebo "podivný" jazyk, který se takto jeví při pouze občasných kontaktech.
Pokud by taková možnost nebyla, dobrým nápadem by bylo např. uspořádat pro děti festival dětských filmů, ale v původním znění nebo soutěže české (polské) písně. Děti by byly nuceny se zaposlouchat do jazyka souseda a v jistém smyslu by to bylo poznávání.
4. V procesu vzájemného poznávání je důležitá možnost společného řešení jistých problémů, a takovou možnost dává organizace tematických workshopů či dílen.
5. Jelikož znalost země Souseda není uspokojující, velice by zde pomohla společná organizace tematických soutěží euroregionálního významu. Jejich prostřednictvím by mládež, která se bude připravovat k soupeření, měla možnost prohloubit své vědomosti např. o historii, zeměpisu, literatuře nebo jiných vědních oblastech svých Sousedů.

Barbara Ludorowska